

REDACTIUNEA,
Tipografia și Administra-
țiunea

BRAȘOV, Piața-mare 80.
Serviciul administrativ și de primărie.
Măsurătorie și de revizuire.

INSERATE:
se primesc la Administra-
țiunea Brașov și la birou-
rile următoare:

Vina la M. Dukas Nachf., Heinrich
Schalch, Rudolf Mosse. — În Brașov
peste la Schätzlein Barak, Julius Pö-
pold, Blockner L.

PREȚUL INSERATELOR:
Un șir pe pag. a 8-a 1
șir 20 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI

(Număr de Duminică 3.)

Telefon: Nr. 226.

"GAZETA" apare ZILNIC.
Abonamente pentru Austro-ungar:
pe un an: —
24 cor. pe 6 luni 12 cor. pe trei
luni 6 cor. — N-rii de Duminică:
patru cor. pe an.

PERITU ROMÂNIA și străinilor: tineri-
nu au 40 franci, pe șase, CEST țeri-
franci, pe trei luni 10 franci, în
N-rii de Duminică 5 franci.

Se poate prenumăra la toate
poștale precum și la d-ii
ABONAMENTUL PERITU BRAȘOV
La Administrația "GAZETEI"
1 an 20 C. Pe 6 luni 10 C.
pe trei luni 5 C. Cu dumi-
nișii: Pe un an 24 Cor. Pe 6 luni
12 Cor. Pe trei luni 6 Cor. Un exem-
plar 10 bani. — Adresă abonamentelor
cât și inserțiilor se plătesc la...

Nr. 9—Anul LXXIV.

Brașov Vineri, 14 (27) Ianuarie

1911.

Din ale noastre.

— Articol din afară. —

După neașteptatul, dar cu atât mai strălucitul triumf electoral, eluțat cu atâta însuflețire și demnitate la ultimele alegeri dietale, de către populațiunea română din comitatul Făgărașului, toată lumea românească de pe aici era de credință, că stările comitatene administrative și sociale românești se vor schimba cât de cât mai favorabil pentru elementul românesc din comitat.

Se credea, că Românii ajunși în situațiunea de a-și cunoaște forța, bărbăția și vrednicia, pusă la grea probă, dar încoronată cu deplin succes, se vor solidariza în vechea organizație a clubului comitatenz, ca în bună înțelegere, în frățietate, în concordie și armonie, umăr la umăr să formeze un zid tare, de care să se stăruie toate încercările meschine de a le răpi foloasele reale, ce le-ar fi putut avea pe urma triumfului electoral.

Dar, — nu!

Zadarnice au fost toate încercările făcute înainte de alegeri, ca toți conducătorii români să se grupeze sincer într'un puternic mănunchiu, căci „separatiștii“, până și în plinul ședinței conferinței naționale au ținut să-și manifeste separatismul lor.

Zadarnice au fost toate încercările făcute după alegeri, după mărețul triumf electoral, pentru o consolidare sănătoasă, armonică și impunătoare în sânul clubului comitatenz român. Acțiunea de după culise și conduita fățiș ostilă în convenirile clubului a doi, mult trei separatiști, au zadărnicit și — nu din vina lor — zadărnicesc și azi ori-ce acțiune solidară a clubului român comitatenz, pentru sanarea relelor ce bântuie, în

acest frumos, dar nenorocit comitat românesc.

Clubul comitatenz, cu *președinte* cu tot, pare că-i fermecat. De ani de zile stă buimăcit și idiot. Vede ranele, cari le poartă pe trup, se uită la piedecile, ce i-se pun la toate ocaziunile, ascultă cu multă atențiune părerile și planurile de acțiune ale unora și altora dintre membrii, oftează și aproabă, dar când e vorba de a inaugura și a porni o acțiune sănătoasă de premenire, un proces de selecționare și isolare a elementelor separatiste, — dă din umeri, o lasă incurcată, ca și cum s-ar teme de a pune mâna pe rană.

Aceasta oșcilare și lipsă de energie a clubului comitatenz român, dă curaj „separatiștilor“ îmbrățișați și neteziți pe spate de toți factorii comitatenzi, cari au interesul, ca Românii să fie divizați. Bine știu, doar, acei factori, că domnia lor asupra comitatului, va dura numai până atunci, până când Românii nu sunt solidari.

Și de fapt în comitatul Făgărașului s-a și lucrat, și se lucră și azi sistematic, cu anumite elemente de o josnică ambițiune, ca să promoveze și să susțină divizarea între Români.

Numai astfel ne putem explica faptul, că cu ocazia trecutelor alegeri dietale era gata, ca între „Olteni“ să se producă sciziune în privința candidaților.

Numai așa ne putem explica, că pe timpul agitațiunilor electorale, din comitat, numai unii s au expus, iar unii zile și nopți fraternizau cu cei mai înverșunați dușmani ai candidaților noștri.

Numai slăbiciunii și nesolidariității conducătorilor români dela noi, se poate atribui cutezanța adminis-

trațiunii de a porni goane, pedepse și procese fără sfârșit contra pacincilor alegători români, cari au votat legal și după cea mai bună conștiință a lor și cu cea mai mare demnitate.

Numai divizării Românilor olteni, cultivată anume, se poate atribui îndrăzneala administrației de a opri o colectă, pentru orfanii morților măcelăriți la Mărgineni.

Numai slăbiciunii conducătorilor români olteni se poate atribui faptul, că de aproape un an de zile, pentru motive electorale, trase de păr, să țin suspendați și nejudecați funcționari și nefuncționari comitatenzi. Și cum nu i-ar ținea suspendați, când se știu cazuri anume, că cutari „conducători români“ au intervenit în persoană la locuri competente, că cutare suspendat, ale cărui hârtii de restituire erau deja în plic pentru expediție, — să nu fie restituiți!!! (Zărnești? — Red. „G. Trans.“)

Numai când e cineva în bună cunoștință de nesolidaritatea românilor și necapabilitatea lor de o acțiune unitară li-se poate face brutalitatea morală, că după perzecuțiile, pedepsele, procesele, omorurile dela Mărgineni și dela Galați, să te mai duci pela ei din casă în casă, ca să-i obligi invitându-i la o petrecere, fie cu scop cât de internațional.

Și, ca să nu mai lungim încă odată pe atâta cazurile ce le-am putea înșira, ca dovezi, că cât de slabi și de nesolidari ne țin, ba ne vād, cei dela administrație pe noi cei din comitatul Făgărașului, ne oprim aici.

Și rugăm pe d-nul președinte al clubului comitatenz, să binevoiască a convoca cât mai curând o conferință a clubului comitatenz român, ca să lămurim situația stărilor noas-

tre comitatene, să pornim o acțiune de premenire, spre a paraliza relele urmări, ce provin din lipsa de disciplină, organizare temeinică și conduta echivocă a unor membri.

Să ne știm odată la o parte: ori toți într'un cuget, ori șovăitorii la o parte.

Câți va membrii ai clubului.

*

Despre alte chestiuni, tot din comitatul Făgărașului, — niște frământuri din lupta, ce o duc din greu o parte din oamenii de inimă de pe acolo — lăsam să urmeze raportul special despre:

Procesul Mărginenilor*).

— Raport special —

Precum am anunțat într'un număr de mai înainte Miercuri — în ajunul Botezului — s'a ținut la tribunalul din Brașov pertractarea celor cinci tineri români din Mărgineni (Făgăraș) cari alături cu cei patru morți-impuşcați de pădurarul Szabo și de jandarmi, — zice-se în acuza — au comis crima opunerii față de autorități, adică față de pădurarul Szabo și cei 4 jandarmi, cari au comis cunoscutul sângeros măcel și omor sălbatic, dela Mărgineni.

Tribunalul a fost constituit astfel: Preș. judele Császár asistat de judele Konzvald și Szöke. Acuzator public: procurorul Knör. Apărătorul acuzațiilor adv. Dr. N. Șerban, deputat dietal. Pe banca acuzaților ședeau tinerii români: Ioan Jurdale, Ilie Tempaș, Teodosiu Contos și George Pandrea a lui David. Al cincilea acuzat George Vlad absentează. Căci zăcând câteva săptămâni în spitalul din Făgăraș cu două ghoante în piept, a eșit pe la Rnsalii cu viața în capătul oaselor și a fost dus de Dr. Șerban în spitalul brancovenesc din București, unde se află și acum în cură medicală.

Au fost ascultați *martorii acușei*: trei jandarmi, și pădurarul Szabó Lajos, cari au impuşcat victimele dela Mărgineni,

* Intârziat din lipsă de spațiu.

FOLETONUL «GAZ. TRANS.»

O vizită în temnițele de stat.

— Trei rectificări. —

In drum spre Lipsca, 22 Ian. n. 1011.

Cu posta de ieri am primit dela d-l Vichentie Brandea următoarea scrisoare:

Stimate d-le redactor! Vă rog să dați loc în cel mai apropiat număr popular al «Gazetei» rândurilor ce urmează, prin cari mă vād silit a rectifica unele afirmațiuni din scrisoarea mea anterioară, prin publicarea căreia — spre cea mai mare mâhnire a mea — am pricinuit prietinelui Victor Franisce câteva zile negre.

Eri spre seară am primit din Seghedin o scurtă telegramă, contrasemnată de directorul închisorii, în care prietinelui Victor mă roagă să-l vizitez de urgență. Presupunând vre-o nenorocire, am luat cel dintâi tren de azi dimineață și la 10 oare a. m. eram deja în biroul direcțiunii penitenciarului. Timp de 10 minute, cât am stat față în față cu directorul, acesta mi-a tras o săpuneală pe care n-am s'o uit toată viața mea. La convorbirea noastră sau, mai bine zis, la spălătura asta fără săpun, era de față și medicul închisorii. Când înceta unul, mă săpunea celălalt și totul culmina în refrenul: cum am putut da publicității întâmplări, cari se petrec în interiorul zidurilor nepătrunse ale unei

închisori și pe cari n'au voie să le știe alți muritori decât cei de-aici?

»Ai violat, d-le Vichentie, secretul temniței — se răsti la mine medicul — și prin aceasta ai cauzat prietinelui d-tale, căruia probabil ai voit să-i faci nițică reclamă, cele mai mari neajunsuri! A trebuit să-l pedepsim aspru — și toate aceste din vina d-tale!«

Am încercat să mă scuz și să bag o vorbă bună pentru bietul Victor — dar toate inzadar.

»Să știi odată pentru totdeauna — sfârși directorul vorba — că cei de-aici, cât timp stau după zăbrelele închisorii, sunt morți pentru cei de-afară, iar cei cari ar încerca să-i învie, se fac vinovați de cea mai grea transgresiune în contra ș-lui 'l a regulamentului intern, în care se spune între altele: că »orice întâmplări sau știri din închisoare date publicității, fără știrea direcțiunii, au drept urmare pedepsirea aspră a robului, care a dat prilej la astfel de comunicări.« Aceste să-ți-le scrii după urechi și acum te poți duce la prietinelui d-tale ca să-l mângâi!«

Ingrozit de cele auzite, am eșit la aerul curat și — mărturisesc sincer — par'că-mi era groază să dau față cu prietinelui. În fantazia mea escitată de cele auzite, mi se năzărea că vād pe prietinelui nenorocit ferecat în lanțuri grele și aruncat în vre-un colț mușcăit al pivniței închisorii oftând amar după o rază de lu-

mină... Și e grozav sentimentul să te știi vinovat la o astfel de nenorocire a unui prietin bun și iubit, despre a cărui soarte voiai să dai lumii de știre, ca să nu uite cu totul... Și tocmai eu, Vichentie Brandea, să fi adus pacostea asta peste capul prietinelui meu celui mai bun?! Grozav!!

Cu câtă bucurie am făcut în ziua de Crăciun drumul spre temnița de stat, cu atâta greu înaintam acum. Făceam câte doi pași și iar mă opriam... Nu-mi puteam ticlui cuvintele de acuză, pe cari voiam să le îndrug când voi da față cu prietinelui. Par'că mă ținea cineva strâns de grumaz și mă țără la spânzurătoare.

În fine iată-mă în fața închisorii de stat. Apăs soneria... Sunetul strident al clopoțelului mă străpunge ca un fier ars. Genunchii încep să-mi tremure și, ca să nu cad, mă razim de poarta de fier. După câteva minute aud scârțâitul cheii și în poartă apare paznicul. Când m-a văzut — față i s'a întunecat. Îl salut, îmi mulțumesc și intrăm în curtea închisorii. Mă uit în dreapta, în stânga — nici un suflet de om... dar totuși, în celălalt colț al curții vād pe cei doi nepoți ai sergentului, privind tăcuți și posomorâți la geamul de fier al unei celule.

Mă uit întrebător la sergent. Acesta, înțelegându-mi gândul, îmi zice:

»Bieții băieți, de când l-au închis, îl tot așteaptă zi de zi să-l vadă măcar. Am

avut mare năcaz cu ei, erau deserați și plângeau. Acum s'au mai mângâiat, căci le-am spus că peste trei zile iar o să se joace cu ei. Așa-s copii d-le, ce să le faci!«

»Dar bine d-le sergent, unde-i închis prietinelui?« — întreb îngrozit pe paznicul, căci iar mi se ivi înaintea ochilor vedenia din pivnița închisorii.

»Stă închis în odaia sa. Nici nu știu pentru ce. Am aflat așa în taină, că cineva ar fi scris despre dânsul prin gazete și că și-ar fi bătut joc de închisoarea asta. Destul că într'o bună zi a venit Măria sa d-l director, a vorbit canu o jumătate de ceas cu d-lui și când s'a dus, mi-a spus să-l țin închis și ziua — timp de 8 zile.«

Mă simțiam par'că mai ușurat, aflând că totuși nu-i în pivniță. Când am ajuns în coridor, sergentul m-a poftit să trec în odaia de vizită.

Peste câteva minute mă aflam față'n față cu prietinelui Victor... Mi-a dat mâna și tocmai începui să îndrug câteva cuvinte de scuză și de eterne regrete.

»Toate ca toate, frate Vichentie, dar ai o țigare?« — mă întrepu prietinelui, după ce sergentul își făcuse vânt.

»Cum să nu? Iată, poftim!« De bucurie, că nu era supărat, i-așii fi dat și haina de pe mine. Într'o clipă și-a făcut o țigare groasă și după ce a mai aruncat o privire asupra ușei de sticlă, prin care

precum și tatăl, mama și soția pădurarului Szabó Lajos. O clasică familie de martori — neinteresată. Toți au fasonat pe gleau, că pădurarul Szabó n'a pușcat în Lie David, că acuzații s'au opus și au atacat pe jandarmii, la spatele lor o mulțime de 100-150 (?) de bărbați români — precum susținea — mama pădurarului Szabó. Ba a mai mărturisit aceasta mamă că mulțimea a strigat: »*Facem locană din Unguria.*»

Toți martorii apărării au fasonat, că nimenea n'a aruncat cu pietrii asupra jandarmilor; nimenea, nici chiar acuzații n'au atacat pe jandarmii; ba că nici n'au văzut pe acuzații să fi fost de față; că toată mulțimea de 100-150 de bărbați din fantazia jandarmilor au fost cei patru morți, rănitul și încă doi-trei, încolo, copilași și fetițe de școală, femei cu prunci în brațe, cari cel mult dacă râdeau pe înfundate de cei patru jandarmi, de pădurarul Szabó cu soția, tată-său și mamă-sa, cari străjuiau poarta așteptând singuri singurei cu buchete în mâni sosirea lui Werner.

Deci o simplă poartă de »triumf« familiară a unor săcuii prlpași între Români, ca păzindu-le pădurile să se îmbuibeză pe urma Românilor.

La toate întrebările, cu măiestrie sucite și răsucite de cătră dibaciul președinte, toți martorii apărării au fasonat, că fără a se face gălăgie, larmă, ori hătaie, pădurarul Szabó a pușcat dintre jandarmi cel dintâi, la depărtare de 10-50 de pași în Valer Lie. La întrebarea că de câte ori a pușcat, toți au fasonat că *mai mult de două ori*, iar martorul Lința Bărsan Popa a zis din cuvânt în cuvânt: »Pădurarul Szabó a oprit pe Lie Valer să treacă pe sub poartă. Lie a zis că asta-i drum comitatenz, nimeni nu-l poate oprim și atunci pădurarul a scos revolverul și *atât a pușcat în Lie Valer*, până acesta a căzut grămadă în mijlocul drumului.«

Procurorul a mai cerut cetirea unor fasiuni private și jandărești, și apoi și-a ținut vorbirea de acuză palidă și siluită, vrând să dovedească că cei 4 morți dela Mărgineni și cei 5 acuzați au voit să zădărnicească primirea candidatului Werner, ca și comuna Riușor și Ileni. Dar n'a putut dovedi, nici că cineva s'ar fi opus autorităților, necum că s'ar fi opus chiar cei 5 acuzați.

A urmat apoi vorbirea de apărare a adv. Dr. Șerban, din care spicium următoarele pasagii:

Înainte de a intra în meritul apărării*) Dr. Șerban reflectează procurorului, că dacă în actul de acuză a folosit conștiința cuvântul »Român« în loc de Román, are tare puțină cunoștință de dreptul public ungar. Combate partea acuzei, în care se zice, că Românii dela Făgăraș au întrușinat toate mijloacele iertate și neiertate, ca la alegere să iasă la iveală ura de rasă și fanatismul național românesc. În firul combaterii acestei aserțiuni cotezate, apărătorul spune pe larg și dovedit, că singurii Români au fost arestați, Românii au fost împușcați în șanțurile drumurilor, Românii au îngrășat pământul cu sânge vărsat de brutalitatea jan-

*) Din lipsa de spațiu, dăm numai un mic rezumat din spiciumul d-lui corespondent. — Red.

darmilor, — deși au făcut cea mai liniștită, mai disciplinată și mai impunătoare alegere, ca ori și care din Ungaria — pe când din cauza urei și fanatismului, inventat de d-l procuror, Ungurilor din comitat nu le-a căzut aici un păr din cap, căci Românul oțean e conștiu de puterea și datorința sa față de stat, cât și mai presus față de nația sa. Dacă terorizat și indignat au aruncat cu pietri, cu ouă clocite și cu alte »aromate«, apoi aș ceva tot dela frații alegători maghiari au învățat-o. Și dacă toți d-nii din Ungaria ar fi imitat pe d-l procuror de față aici, atunci ar trebui să stea pe banca acuzaților zeci de mii de cetățeni ai Ungariei. Descrie apoi vorbitorul »crima«, ce ar fi făcut-o acuzații, în cadrul fasiunilor martorilor. Critică purtarea neomenoasă a jandarmilor înarmați până în dinți, față de vre-o 8-10 băieți cu mâinile goale. Rezumă cele zise și în numele justiției maghiare cere »achitarea acuzaților«. Tribunalul... s-a retras și a adus sentința publicată în *șurul trecut.*

Coresp.

Scrisoare din Câmpie.

M-am relators iarăș între zidurile sfinte, departe de zgomotul lumii.

Vremea, cât am fost departe, o petrecusem bine, chiar peste așteptarea mea. Mai mult am stat în Oroiu de Câmpie, unde în cântecul plin de farmec al colindătorilor au trecut cu mare repejune, Sf. sărbători ale Nașterii Domnului. Am rămas încântat de cele așperate aici.

Comună mică, în marginea Câmpiei Ardealului, abia numără (400) patru sute suflete. Inchisă din toate părțile de dealuri, ce să ridică împrejurul satului, lăsând abia în partea de miază-zi o deschizătură, anume să scoată din sânul lor ce e rău și să-i dea drumul pe vale în jos. Oameni cu porniri și sentimente bune se știu încălzii pentru tot ce e românesc.

Sunt în sat câțiva intelectuali, în societatea cărora ai petrece cât mai mult. Dar și țărani te știu cuprinde cu vorba, căci spre lauda lor și a Câmpiei, — zisă de »rămasă«, fiecare cunoscător de slovă, din acest sat mic, poartă câte un ziar românesc pe numele său. Mulți câte două și chiar mai multe, iar acela la cari nu le dă mâna să aboneze siguri un ziar, se însoțesc doi spre a putea avea ziarul lor.

Un fruntaș onorabil, fostul primar comunal spunea, că zărele multe ce vin la mâna asta de oameni, au adus în perplexitate pe străinii din vecini, zicându-i odată cu mirare »*V-ați făcut mari naționalisti.*» Aceste cuvinte însă pentru ei au fost o încurajare și ei merg înainte nepăsători, căci nu se clatină la ori-ce adiere de vânt.

Că poporul din acest sat, din marginea Câmpiei, a făcut înaintări frumoase, e un adevăr ce azi nu se poate tăgădui. Un singur jidan au în sat. Iată povestea acestuia.

Sunt treizeci de ani, de când s'a implântat acest jidan — singurul străin — în sat, care a venit cu câțiva bani în pungă, dar mai sles cu negoțul lor obișnuit. Săpun, piper, lemnușe. La început, cu sfî-

ală, s'a așezat într'un colțisor de stradă. În toată făptura lui numai ochii trăiau. Ochii aceia mici și strălucitori, cari joacă la această rasă sub pleoapele-i surii. În această vreme el și-a făcut treburile. De atunci s'au schimbat sumedenii de rânduieli și treburi în sat. Din cauza beuturii chiar câțiva fruntași au ajuns la sapă de lemn, oameni aleși au trebuit să plece în țară, să se bage slugi. Averi frumoase s'au vândut, numai el a rămas în pace și sănătate...

Și pe încetul Jidanul a ajuns deasupra, înaintea multor români mai cu stare și de omenie.

S'a încercat destul un d. român comerciant, să-i taie crengile de sub picioare, dar în zadar, căci el era mult mai isteț și în loc să se prăpădească el, bietul comerciant cu inimă și sentiment românesc a căpătat aproape lovitura de moarte. Jidanul văzându-se biruitor, începuse acum să-și bată joc de oamenii cinstiți, ba chiar și de fruntașii satului.

Se înțelege, că treaba asta nu putea să țină multă vreme. S'a aprins în sufletul lor scânteia redeșteptării. S'au înțeles să nu mai îngrase cu banul lor, câștigat cu trudă, pe străin... Cred, că cu sfârșitul iernii va peri răul din holda verde și la primăvară nu va mai fi cine să scoată mușinoaie..

Oroianu

ȘTIRI.

— 12 Ianuarie v.

Alegerea de protopop al Brașovului. Suntem informați, că d-l comisar conzistorial Dr. Eusebiu Roșca, însărcinat cu conducerea actului electoral pentru ocuparea postului vacant de protopresbiter al Brașovului, a fixat ziua sinodului protopresbiterial electoral pe 17 Februarie v. (2 Martie n.) a. c. Sinodul se va ținea în sala festivă a gimnaziului nostru din Brașov.

Pentru masa studenților români din Brașov au intrat dela d-na v. Eugenia Paraschiv din Sas-sebeș cor. 10, cotizație anuală în memoria iubitorilor ei răposați Ioan, Grigorie și Ana.

Primească generoasa donatoare sincerile noastre mulțămite. — *Direcțiunea școlilor medii gr. or. rom. din Brașov.*

Alt proces al Făgărașenilor. Pare că ne-ajunge și nouă și de bunăseamă și cetitorilor noștri de atâtea procese și »cestiuni« făgărașenești. Dar cu toate acestea datorința de informatori fideli, ne îndeamnă a înregistra, că azi, Miercuri s'a pertractat la tribunalul din Brașov — ca al II-lea for — procesul electoral al vradnicului și pe nedrept persecutatul notar din Scoreiu, d-nul Alexandru Comșa. Cică la amenințarea prim-pretorelui din Arpaș, Jidanul, crâșmariu din sat l-a părât pe notarul, că cu ocazia alegerilor dietale l-a amenințat cu vorbele: »*Mă jidane, de nu-i vota cu Dr. Vaida, îți sboară creeri în grindă*» și că notarul a dat unui om din sat z cor. să-și cumpere o săcure, să

lovească în cap pe jidanul. — Adevărul — constatat judecătorește, recunoscut de d-nul notar și dovedit de martori, este, că notarul străns și el cu ușa electorală a administrației, ca și jidanul, a zis cătră acesta prietenește: »*Mă jidane să avem grije, că de nu vom vota cu Vaida, ne toacă oamenii în cap.*» Tribunalul, ca și judecătoria cercuală din Făgăraș, a *achitat pe d-nul notar Al. Comșa.* Și apoi când vezi suspendări și procese intentate pentru astfel de minciuni să nu crezi, că cei dela oiștea comitatului Făgăraș nu-s — copii.

Executarea unor anarhiști. Anarhiștii osândiți la moarte pentru conspirațiune în contra vieții împăratului și a celorlalți membri ai familiei împărătești din Japonia au fost executați. Printre dâșii se afla și șeful Kokoton cu soția.

Grava situație în Turcia. Comitetele de organizare a bandelor grecești și bulgărești sunt în plină activitate. E mare fierbere printre populațiune din cauza răspândirii de manifeste revoluționare. Bandele cutreieră în lung și în lat Macedonia, îndemnând populația la revoluție.

— După ziare, numărul rebelilor crește mereu la Sanaa. Rebelii amenință și pozițiunea Menahe, apropiindu-se de Kasalele Gevegoen și Umran.

Știrile sosite din loc oficial spun, că Said Yahia voințe să dea un asalt Hodeidei cu arabii strănsi împrejurul orașului și cari alcătuiesc o forță considerabilă. Toate liniile telegrafice cu Sanaa sunt distruse. Guvernul caută să găsească transporturi pentru a expedia cât mai repede pe rezerviștii convocați la Yemen.

— Se comunică din Djumabala, că un nou incident la granița bulgară a avut loc. Un soldat turc a fost ucis și unul rănit de moarte. Ofițerii au dat semnale, după cari Turcii și Bulgarii au încetat împușcăturile.

— Două vapoare transportând munițiuni la capul Kerabaurma au fost țărâte de furtună. Unul a fost regăsit; celălalt cu 10 soldați lipsește încă.

Recenzământul în Budapesta. Primarul capitaliei, a raportat ieri în adunarea generală a reprezentanței, că după datele statistice ale recenzământului, numărul locuitorilor din Budapesta s'a apropiat, dar nu ajunge suma de 900 mii.

Himen D-șoara Zenia Călborean și d-l Ioan Tieraan își anunță cununia religioasă, ce se va celebra Duminecă 12 Februarie v. 1911, la 3 oare d. a. în biserica gr. cat. din Biertan.

Dare de seamă. Li-se aduce și pe această cale cele mai călduroase mulțămiri tuturor acelor, cari cu ocaziunea petrecerii noastre dela Anul noul trecut, au binevoit a suprasolvi în folosul bibliotecii școlare: Ioan Schiopu, paroh 7.50 cor., I. Nicolaus, notar 2 cor., I. Hedvig 3 cor., Andreas Depner 2 cor., Anania Roșală 1 cor., I. Vătășan, paroh 1 cor., C. Artz, F. Michael, G. Nicolaus, G. Cerbu câte 80 fl., Constantin David 50 fl., I. Depner 2 cor., — S'a încassat cu totul 94 cor. 50 fl., din care rezultă un venit curat de 18 cor. Hălchiu, 12 Ianuarie 1911. Nicolau Praveț, epitrop.

dispăruse sergentul, s'a așezat pe un scaun cu spatele cătră ușa și și-a aprins țigăreta. A tras câteva fumuri sărbătorești, apoi mi-a zis:

»Aprinde-ți și tu una, ca să creadă sergentul, de va intra cumva în odale, că numai tu fumezi.«

De bucurie, că am scăpat așa de ieftin de temutele apostrofări din partea prietinelui, mi-am făcut o țigare cât o havană și am început să slobod la fumuri ca un pașă. Prietinelui Victor își aprinsese într'aceea a doua țigareță și fața-i posomorită părea că tot mai mult îi se înșenează după fiecare fum.

»Știi tu ce-i foamea, mă Vichentie? — inceptu vorba fratele Victor.

»Nu, frate dragă, dar am auzit...«

»Dar setea?«

»Nici asta, îmi inchipui însă că-i ceva grozav!«

»Apoi, dragul meu, foamea și setea după mâncare și beutură e floare la ureche pe lângă foamea și setea după țigare. Mă Vichentie!! De 5 zile, zi cinci zile, n-am avut țigare-n gură! De cinci zile, de când stau sub zăvor și ziua, zi de zi, de dimineață până noaptea târziu răscolesc prin dulapul de haine, prin masa de scris, prin spălător, prin scuiptoare, scotolesc toate buzunarele, cămeșile, ghețele, caut pe sub pat, pe sub masă, prin toate crepăturile podelelor, prin cele patru colțuri ale odăii

— doar-dear voi da de un muc de țigară. Nimic' mă., nimic, nici măcar un fir de tutun! Și-apoi să nu mori!

Și precum vezi, totuși n'am murit. Dar eram hotărât să te omor pe tine, mă Vichentie, și pentru aceea te-am chemat aici! Norocul tău că ai adus tutun, căci altfel, Doamne fereste... te făceam scrum!

»Acum te-am iertat. Cu toată be-leaua ce mi-ai adus-o pe cap, țigările tale m-au împăcat și ți-au scăpat viața. Dar acum spune-mi, cine dracu te-a pus să publici în »Gazeta« de anul nou convorbirea noastră?! Ți-am spus eu atunci — nu-i vorbă — multe, bune și rele, iacă așa ca să mai treacă vremea. Dar să le dai publicității — asta nu mi-a trăsniț prin minte!«

»Să mă scuzi, frate dragă, dar iată boala afurisită, care m-a apucat în drum...«

»Dar cine, mama focului, te-a pus să mănânci papricăș de pește? Mă la ala îți trebuie stomac, nu glumă. Pe ala îl pot mânca băștinași de-aiți și noi ăștia veneticii, nu însă voi, cari măncați pe la Eremias sau pe la Pană et Coleșa câteva deca de icre roșii și aveți deja diploma să măncați pește de Tisa și paprică de Seghedin!...«

»Dealtfel bine că te-ai însănătoșat, cel puțin am cui să mă jeluesc. Dar să-ți spun ce-am pățit! Aștept nrul de anul nou al »Gazetei«, să văd în ce haină a

intrat în al 74-lea an al existenței. Dar »Gazeta« ca'n palmă! Aștept azi, aștept mâine, poimaine — nimic. În loc de »Gazeta« mă trezesc a treia zi de anul nou cu directorul închisorii în odale. În mână avea »Gazeta«. Am presimțit îndată că nu de voie bună s'a făcut d-l director factorul meu postal. Fără o vorbă directorul desface numărul de anul nou al »Gazetei« și-mi arată foiletonul încastrat cu creion roșu, apoi privește lung și întrebător la mine.

Arunc și eu o scurtă privire asupra celor publicate, mă uit apoi și eu la dânsul.

»Cine-i Vichentie Brandea?« — întrebă directorul.

»Nu știu d-le!«

»Cum să nu știi, căci iată ce scrie de d-ta!«

»Văd, d-le, dar nu înțeleg. Doar de sărbători n'a fost nimeni să mă viziteze. Asta o știi și d-ta!«

»Și cu toate aceste, totuși a fost cineva, căci de unde nu-i foc, nu iese fum.«

Încep să mă jur, că nu știu, n'am văzut — directorul însă scurt și fără a mă asculta îmi croiește o pedeapsă de 8 zile închisoare și peste zi, spunându-mi ieșind din odale, că îmi dă timp să mă cuget asupra persoanei lui Vichentie Bran-

dea și să-mi mai treacă cheful de-ami bate joc de oameni cinstiți și de instituțiuni de-ale statului.

Deabia a loșit, s'a și învârtit cheia în broasca ușii.

După un ceas mă pomenesc în odale cu medicul închisorii. Fără să mă întrebe, mă înhață de mâna dreaptă, îmi pipăie pulzul, îmi poruncește să-i arăt limba și-mi prescrie niște prafuri și totală abstenență pe timp de 8 zile dela vin și dela tutun.

»Dar, d-le doctor, sunt sănătos ca tunul... încerc să-l înduplec.

»D-ta, nu-i vorbă, știi multe — îmi răspunse cu malicie medicul — știi între altele să-ți bați joc de științele medicale, știi să recomanzi unui alcoolist în loc de anti-betin 3 litre de vin, știi să faci pe un biet șvab să arunce prafurile în... gunoiu și în schimb să-l pui să alege cu limba scoasă prin curte și coridoare... știi multe, dar una n'o știi. Nu știi că ești însuși bolnav!« Și făcând cu mâna un semn ciudat peste capul său, îmi trânti ușa înaltea nasului.

»Protestez domnule! Nu-s nebun! — strig, dar zădărnice era tot protestul. Ușa se înclue și dus a fost și medicul.

A doua zi dimineața mă trezesc cu o scrisoare express dela deputatul justit Sz. Îmi pune în vedere niște palmi, căci ăștine sub demnitatea sa, să se bată în

Reuniunea română de cântări din Na-
săud invită la producțiunea muzicală-tea-
trală, care se va aranja Sâmbătă în 28
ianuarie a. c. st. n. în sala de gimnastică
a gimnaziului din loc. Stimabilele doamne
sunt rugate a se prezenta, după putință, în
costume românești. O parte a venitului
curat este destinată în favorul »Fondului
pentru procurarea unei scene teatrale». **Program:** 5 puncte cor și muzică. »Poetul
sărac», dramă de A. Kotzebue, trad. de A.
Bena și »Curiozitate femeiască», comedie,
localizată de M. Baiulescu. Dans.

Dela Magistratul Brașovului. În sen-
zul articolului de lege XV din anul 1883
se aduce la cunoștință că consemnarea
dărilor comitatene pe anul 1911 sunt
gata și în termen de 8 zile, adică dela
28 ianuarie până în 4 Februarie a. c. sunt
puse spre vedere în localul oficiului de
dare orășenesc în oarele 8—12 a. m.

Tot odată se comunică, că în timpul
dela 5 Februarie 1911 incl. până la 12
Februarie 1911 se poate înainta recurs sub-
crisului.

**În memoria inginerului
Ioan Baiulescu.**

Din discursurile, ce s'au ținut cu oca-
ziunea morții mult regretatului inginer
Ioan Baiulescu, mai dăm azi următoarele:

*Discursul d-lui Inginer șef de divizie
Abramovici, din partea serviciului exterior
de întreținere.*

Intristată adunare!

Astăzi pentru tot-deauna mă des-
part de vechiul meu coleg de școală și de
bunul meu șef de serviciu Ioan Baiulescu.
Dela anul 1872 până la 1877 am urmat
amândoi înalta școală de inginerie dela
Viena și din 276 elevi el a fost cel din-
tâlu. A fost iubit și de colegi și și de
profesorii săi și mai cu seamă a fost ele-
vul răsfățat al marelui profesor Emil Win-
kler. Ni-a servit la toți ca exemplu, dându-
ne concurs la rezolvarea chestiunilor
tehnice și chiar a conlucrat, cu profeso-
rul Winkler, la rezolvarea multor probleme
dificile. În tot timpul studiului, pentru
Ioan Baiulescu nu a fost decât școala;
Duminecile și sărbătorile chiar, le petrecea
în sala de desen.

În anul 1877, când am terminat școa-
la și adunându-ne toți elevii spre a zice
rămas bun profesorilor, marele profesor
Em. Winkler între altele a zis:

»Ioan Baiulescu a făcut onoare școa-
lei noastre, Ioan Baiulescu va face onoare
și țării sale!»

Această profecție s'a și îndeplinit, căci
Ioan Baiulescu întorcându-se în țară, a
luat parte activă la lucrările cele mai im-
portante, ce s'au executat în țară până la
1901, când a trecut ca șef de serviciu în
serviciul de întreținere al C. F. R., în care,
deși e un serviciu vast și dificil, a știut
în scurt timp să se introducă încât să-i
cunoască în toate amănunțile. Iată acum
Ioan Baiulescu, care a fost onoarea înaltei
școli politehnice din Viena și onoarea țării
sale, zace înaintea noastră fără simțire
și nouă nu ne rămâne decât să păstrăm
în memoria noastră pe mult regretatul
Ioan Baiulescu și să-i spunem cu toții: să-i
fie țărâna ușoară.

săbii cu un »vad olăh« și-mi mai scrie că
în scurt timp va prezenta în cameră o
interpeleție, în care va cere separarea
duelgilor maghiari cavaleri de »agitatorii
valahi«, cari numai infectează aerul închi-
sorii. După amiazi hop! cu o telegramă
dela profesorul Dr. K. dela academia de
drepturi din Kecskemét de următorul cu-
prins »Tînye mintye«. Apoi să mai zică
cineva că »Gazeta« nu-i cetită, dacă a
ajuns și până la Kecskemét! Dar vai de
bietii juristi români dela academia de
acolo, cari vor ajunge sub mânia profeso-
rului Dr. K! Parcă presimt cum vor
cădea pe tema lui »Tînye mintye« —
»egyhangulag«...

»Dar în cele din urmă — asta trea-
că, meargă! Cu deputatul Sz. și cu pro-
fesorul Dr. K. mă voi împăca cumva, iar
cele trei zile de închisoare și peste zi, le
voi da gata, căci la ce nu se obicnuiește
omul năcăjit, mai cu seamă în închisoare!

Dar mă Vichentie, ce mi-ai făcut cu
prietinii din Brașov? Flecăriile tale i-au
scos din țifini; și puținii prietini câți i-am
mai avut, mi-au întors spatele. »Acordis-
tici« sunt infurtați. Cine, dracu, te-a pus
să pomeniști de căciula aia de oale?!
De-ai fi scos măcar cuvântul »oale« din
căciulă, sau să fi zis măcar o căciulă de
astrahan! Dar asta încă calea-valea. Să
faci încă din ei o societate de »Schnaps«
și mai cu seamă acum după splendidul
debut și și mai splendida șampanie dela

*Discursul d-lui Inginer șef Steopoe, din
partea personalului serviciului central de
întreținere.*

Intristată Ascultători!

Parcele nemiloase au forfecat firul
unui tort neisprăvit.

Coasa crudă a secerat holda înainte
de a se aduna recolta dorită. Neimpăcata
moarte răpește din mijlocul nostru o vi-
ață în plină activitate. Faptul morții în
sine, nu ne înfricoșează pe noi. Nu ne
însălmăntă mai cu seamă pe noi aceștia
dela căile ferate, căci suntem obicnuiți a
privi la moarte în față. A răpit ființe și
mai fragede din armata căilor ferate. Dar
ne întristeză peste măsură faptul, că
soarta crudă, smulge din mijlocul ogoru-
lui sămănat pe muncitorul neobosit, înai-
nte de a-și fi recoltat fructul osteneților
săi și săcurea scheletului de oase, tale
dela rădăcină pomul roditor, înainte de a
se fi cules fructele coapte.

Conducătorul armatei este răpus, pe
când se afla în fruntea luptătorilor și în
toiu luptei.

Dar ce fel de conducător a pierdut
armata? Un conducător, care nu comanda
din spatele frontului, dar care se afla tot-
deauna în cele dintâu rânduri, excelând
prin fapte și abnegațiune. Un conducător,
care nu se mulțumea numai cu comanda,
ci punea singur omărul la carul atât de
greu al administrațiunii căilor ferate,
premergând cu fapta bună și cu exemplul
încurajător. Dar ce putem noi slabele
ființe omenești în contra destinului
sorții?

Noi colaboratorii imediați și zilnici
ai regretatului rapaisat, încercăm perde-
rea unui conducător, care mergea numai
pe calea, nu prea ușoară, a onestității,
călăuzit de dreptate, față de inferiori,
caracterizat de un altruism și abnegațiune
fără seamă, care în împlinirea datoriei
sale nu cunoștea nici o limită.

Acum când oboseala călătorie
s'a sfârșit, când liniștea a alungat du-
rerea din pieptul obosit, când pacea
dulce și eternă, învăluie corpul ne-
însuflețit, să rugăm pe cel din ceruri,
care alină toate durerile și suferințele și
întărește pe cei slabi, să primească în
sânul său nobilul suflet al celui dispărut
dintre noi, să reverse asupra noastră,
celor rămași în urmă: energia, stăruința
în muncă ce-o avea cât era în viață, iar
întristate și nemângâiatei familii să-i
dea tărâna de al suporta această teribilă
lovitură.

Țărâna să-i fie ușoară și memoria
neuitată!

*Cuvântarea d-lui Inginer-șef Caracostea,
din partea societății politehnice.*

Jalnică adunare!

E trist, e dureros să aduci omagii
în asemenea momente, camaradului tău.
Ioan Baiulescu, nu a facut niciodată de
a nu fi un »inginer« în adevărată accep-
țiune a cuvântului. Un sentiment mare de
justeță, o riguroasă ordine și imparțiali-
tate, o cinste esemplară. Totdeauna re-
zervat și compănit; manierele lui reci, te
făceau adesea să nu cunoști ușor adevă-
ratul caracter. Însă aceia, cari au avut no-
rocul să-l cunoască mai de-aproape, nu

admira în el numai pe gânditorul pro-
fund, pe inginerul vecinic cercetător, dar
apreciau și pe omul moral și pe prietinel
devotat.

Așa l-am cunoscut noi camarazii lui
din societatea politehnică, și-l admiram
pentru activitatea și aptitudinile lui tech-
nice; și-l stimam pentru spiritul lui de or-
dine și caracterul lui moral.

Inclinându-ne în fața marelui dureri,
de care este cuprinsă familia lui, O asi-
gurăm, că și noi vom păstra amintirea
aceluia, ce mai bine de un sfert de veac
a fost camaradul și sfătuitorul nostru și
și ne vom gândi cu regret întotdeauna
la el.

Fie ca dovezile de simpatie, manifes-
tate aci de această numeroasă adunare, să
aducă o alinare îndureratei sale familii.

Cu aceste sentimente mă fac inter-
pretul camarazilor mei din societatea po-
litehnică pentru a aduce lui Ioan Baiu-
lescu: cel din urmă al nostru adio.

*Discurs funebru, ținut de d-l N. Profiri
elev al școlii de poduri și șosele.*

Intristată adunare!

Aceiaș nenorocire, care vă îndure-
rează pe d-v. toți, a făcut să venim aici
și noi, elevii Școlii Naționale de poduri
și șosele.

Câteva zile în urmă, jurnalele dădeau
știri neliniștitoare asupra sănătății regre-
tatului nostru profesor. Acum, soarta și-a
dat lovitură, lovitură dintr-acele groaznice
și orbe, cum numai soarta în nepăsarea
ei știe să dea.

Aceste lovituri vădesc neputința și ni-
micicia puterilor omenești.

Mintea omului cu greu poate cu-
prinde strașnica durere, ce o încearcă acum
familia și cel de-aproape a mult iscusitu-
lui nostru profesor.

D-voastră toți, funcționari și ingineri,
ce-ati fost ajutoarele și colaboratorii d-sale,
toți cei ce veneați zilnic în contact cu el
și noi, elevii lui, pe care ne învăța una
din disciplinele științifice din cele mai di-
ficile, — cum zic, noi toți nu vom mai
vedea și nu vom mai auzi pe Ion Baiu-
lescu.

Calitățile, cu care era înzestrat: om
întregu, extrem de conștiincios, însuflețit
de spiritul dreptății, și mai presus de
toate având o putere de muncă cum rar
se găsește, — toate aceste calități întra-
devăr superioare pentru toate vremurile
și toate ramurile activității omenești, fă-
ceau pe iubitul nostru dascăl cu atât mai
prețios, cu cât în țara noastră românească
prefacerea lucrurilor e la începutul ei.

În fața morții lui, să fim conștienți
de marea pierdere ce o cauzează această
nenorocire prietenilor și cunoșcitorilor școa-
lei noastre și administrației căilor ferate.
Părerea noastră de rău să facă să privim
lumea cu mai multă blândeță și duioșie,
iar noi, tinerii, să năzuim, în lupta vieții,
a avea pildă vrednică de urmat persoana
și viața celui ce a fost Ioan Baiulescu.

Să-i fie țărâna ușoară!

Spunând aceste, prietinel scoase din
buzunarul vestei sale o scrisorică roșie
mototolită, apoi ceti:

»... Ești un om nerecunoscător și
deabea acum văd că toate cuvintele și
faptele d-tale n'au fost decât pleavă. Ne
dorești adică nouă fetelor din cor și prin
urmare și mie, să nu ne mărităm de dra-
gul lui Sf. Nicolae timp de 10 ani?! Știi
doar prea bine, că domni din cor fug de
noi ca de... Prin urmare ce folos avem de
excepția, pe care o faci?... Ingratule! O
altă dorință n'af găsit față de noi, cari
atât de mult am ținut la d-ta? Asta să
fie răsplata prietinel noastre? Pentru a-
ceasta te-am cinstit anul trecut, când ai
eșit din închisoare, cu o tabachiere, care
n'are păreche în Brașov?! Dar, multu-
mesc Celui de sus, că ți-ai dat arama
pe față. Bine că te cunosc ce plătești,
până încă nu-i prea târziu. Bine a făcut
acela, care te-a trimis la închisoare!
D-zeu să te ierte, dacă meriți în gene-
re încă iertare, căci eu nu te pot ierta...
prea mult m-ai jignit... Să știi, că pe cât
de mult te-am stimat, ba te-am i., pe
atât de mult te urăsc acum!»

Prietinel își ridică ochii de pe scri-
soare și își aruncă o privire, pe care n'am
s'o uit toată viața. Așa trebuie să fie și
privirea tigrului, care, scăpând după lungi
chinuri din cușca îmblânzitorului său ne-
milos, privește la acesta înainte de al sfâr-
șicia în bucăți.

Știri de peste săptămână.

**Darii Majestății Sale, universitarilor
din Viena.** Primum știrea, — scrie »Romă-
nul«, că M. Sa împăratul și regele Frau-
cisc Iosif a donat o parte a frumosului
parc, numit »Augarten«, în favorul tineri-
mei universitare din Viena. Pe acest teri-
toriu a dispus să fie mutată casa română
țărănească bucovineană, care era până
acum în expoziția de vânat din Viena.
Aceasta arată o deosebită dragoste a Mo-
narchului nostru pentru tot ce este ro-
mânesc.

De-ale recenzământului. În anul ace-
sta s-a mai constatat și acea tristă împre-
jurare, că în părțile sudice ale Ungariei
poporațiunea comunelor, în urma emigră-
rei, a scăzut simțitor. D. e. în Carani, o
înfloritoare comună, din comitatul Timișu-
lui, numărul sufletelor la 1890 era 2370,
la 1900 era 1750, iar acum este abia 1400.
Sunt multe strade, pustiite de jumătate.
Și așa ceva se poate constata în multe
comune de pe acolo.

Din datele statistice publicate până
acum, mai înregistrăm numărul popora-
țiunii din următoarele orașe: *Ecicche-
recul mare* are 25410 suflete, cu 2143 mai
multe ca în 1900. *Baia mare* 12892 față
cu 11.183 din 1900. În comitatul *Sopron*
rezultatele sunt foarte triste. În cele mai
multe localități a scăzut numărul popora-
țiunii. *Hunedoara*, orașul, are 4628 față
cu 4402 din 1900. *Sătmarul* avea în 1900
26.881, iar acum are 37.000, deci o spor-
rire de 10.119 suflete. *Sighetul Marmăției*
numără 21.778, față de 18.000 din trecut.
Turda abia a sporit cu 1383 de suflete,
ca să numere 13.500. *Deva*, dela 7089 s-a
ridicat la 8559 locuitori. *Simleul Silvaniei*
trece peste 7000, față de 5500 dela ultima
conscripție. (Numărul jidanilor de aici s-a
îndoit.)

**Recenzământul Miskolcului, a înregist-
trat o curioasă surprindere.** S-a constatat
pe baza coalelor de conscripție, că numă-
rul locuitorilor este 38.000, adică cu 5000
mai puțin ca acum zece ani. Se crede, că
comisarii de conscriere au lăsat neînșuși
în coale aproximativ 10 mii de persoane.
De aceea s-a ordinar o nouă conscriere.
— Dacă în orașele maghiare pot obveni
astfel de abnormități, apoi ce să mai zi-
cem despre comunele românești, unde pa-
trioții vor fi făcut, ei de ei, recenzământul.

Populațiunea Bosniei și Herțegovinei,
amăsurat recenzământului ultim, atinge
cifra de 1.893.682 suflete. Din 1895 în-
coace a sporit cu 325.591, adică cu 20-76
la sută.

Sași pentru susținerea școlilor lor.
Cu drept cuvânt se mândrește ziarul »Sieb.
Deutsch. Tgbl.« din Sibiu pentru jertfele
frumoase ce le aduc compatrioții sași pen-
tru școlile lor, cari și de altcum stau în
fruntea tuturor școlilor din patrie. Si-
ghișoreni plătesc după florenul de dare
30, orăștienii 10, bistrițienii 17, brașovenii
20, reginenii 22, medieșenii 40 și sibilienii
40% în favorul școlilor săsești profesio-
nale. Aceste jertfe săsești pentru cultură,
pot servi de bun exemplu multor comune
românești, ai căror locuitori fac gura chiar
și pentru cele 5% ce li-se cer în favorul
școlilor profesionale românești.

»Dar cupa suferințelor nu e încă
plină« — continuă măhnit prietinel. »Prin
scriesele tale ai provocat și un scandal pu-
blic. Cele trei fire din barba mea, pe cari
ți le-am dat la despărțire, în loc să le fi
aruncat dracului, le-ai trimis redacției
(?! Not. Red.), care n'a avut alta de lucru
decât să le espună în vitrina librăriei »Ga-
zetei«, chip să-mi facă reclamă pentru
»pomul de crăciun«. Dar treaba a eșit pe
dos. Când a aflat lumea de cele trei fire,
să fi văzut, neică, imbulzeală în jurul vi-
trinei! Unii râdeau, alții se înholbau cău-
tând — probabil — să afe vre-o deose-
bire între perii unei bărbi plămădite în
temnița statului și între perii unei bărbi
crescute sub razele calde ale soarelui li-
bertății, ca și când barba n'ar rămânea
tot barbă ori unde ar fi văzut lumina zi-
lei. Aglomerația poporului — între cari
și o parte a membrilor comitetului paro-
chial din Hălchiu, devenise în Vinerea du-
pă anul nou atât de strașnică, încât mul-
țimea a spart — vitrina. A treuit să in-
tervină poliția și norocul oamenilor cu co-
misarul Fritz Albrich, căci astfel se mai
treziau după cap cu câte un proces pen-
tru preamărirea relievoilor pământești ale
unui »agitator« dacoromân! Cea mai de
compătimit a fost însă d-șoara Olga din
librărie, care de spaimă era să leșine...

»Cu toate acestea scrisoarea ta — și
aceasta e al doilea noroc al tău — a avut
și o parte bună, știi vorba veche: din tot

Spânzurarea unui mort. Din Varșovia se scrie, că acolo a fost găsit spânzurat de un pom cadavrul unui muncitor, care a fost înmormântat zilele acestea. Dânsul, când era în viață, a fost bănuț că a denunțat o bandă de hoți, al cărui membru a fost și el și din care cauză unul din membrii acelei bande l-a împușcat. Banda și după moartea lui a voit să se răzbuie și dezgropându-l, l-a spânzurat.

Răshunări electorale la Făgăraș. Din Sibiu ni-se scrie: »Tuturor preoților gr. or. din comitatul Făgărașului, li-s-a detras din dotarea congrua, întreg reulul de cartir. »Conducătorii bisericești de acolo pot merge, deci, la respectiva petrecere de împăciuire cu dragă inimă. Drs.

Nenorocire. Ni-se scrie: In comuna *Sinca veche* s-a întâmplat o nenorocire în casa vrednicului preot *Ioan Fulceea*. Servitorul dânsului pe la 8 oare dimineața, umblând fără grijă prin bucătărie cu pușca încărcată, aceea s-a slobozit și glonțul a lovit pe d-na preoteasă, care era ocupată cu pregătirea prânzului în bucătărie. Glonțul i-a pătruns pieptul ieșind prin spate. Imediat au dat ajutorul necesar medicul local Dr. Bolfa și medicii din Șercaia Dr. German și Dr. Fodor chemați în grabă. Victima acestei nefaste întâmplări a fost transportată într-o stare desperată la spitalul comitatens din Făgăraș. Dorim din parte-ne ca Dumnezeu să scape teafără și să o însănătoșeze cât mai îngrabă pe d-na preoteasă, ca să-și poată crește cei 5 copilași, și din nou avertizăm pe cei nepriecători să nu se joace cu armele. Op.

Isoară nouă de petrol în Ardeal. Pe baza cercetărilor făcute de vestiți geologi la Isoarele de petrolu dela Șarmaș, s-a constatat, că rețeaua acestora s-ar întinde dealungul râurilor Murăș și Târnavă mare. Deci în direcțiunea aceasta se vor face temeinice sondări de teren în vecinătatea orașelor Târgul Mureșului, Sângiorgiu și Medias.

Piese de 10 coroane de aur, false. Din Reșița se scrie, că în împrejurime s-au pus în circulațiune multe piese, galbini de 10 cor. false. Jandarmeria a putut ajunge în posesiunea mai multor falsificate. Imitația e foarte reușită, numai piesa e cu a 10-a parte a unui milimetru mai groasă ca cele veritabile. Piesele sunt făcute din argint, îmbrăcate în groasă glasură de aur. Jandarmeria s-a pornit pe urmărirea falsificatorilor.

Statistica catolicismului. După datele statistice, publicate în anuarul bisericesc, biserica catolică are de prezent 50 de cardinali, 13 patriarhi, 297 arhiepiscopi și 1257 episcopi. Numărul tuturor catolicilor atinge suma de 285,912.838, dintre cari 182,437.522 în Europa, (177,385.844 rit latin, 5,051,678 rit răsăritean.) Vr'o 5 1/2 mil. în Asia, 2 1/2 mil. în Africa, 87 mil. în America și vr'o 8 mil. în Australia.

»Dulce Bucovina«. La sfârșitul anului 1910 înstreinata Bucovina avea 174 de advocați. Dintre aceștia numai 16 Români și 12 creștini de alte naționalități; iar restul: 146, zis: una sută patruzeci și șase advocați Ovrei. Și apoi, — scrie »F. P.« de acolo, — să nu crezi, că ești în Palestina!

„Biblioteca populară a Asociațiunii“.

Această »bibliotecă« va apare, începând cu anul 1911, odată pe lună sub îngrijirea secretarului »Asociațiunii«, a d-lui Oct. C. Tăslăuanu, an de an.

O idee nimerită și fericită a fost aceasta!

Și era și timpul, ca să se dea popoului nostru, cu mai puțină învățătură de carte, astfel de cărți, cari să fie scrise pe înțelesul tuturor și cari cu toate acestea să fie scrise într-o limbă curată, curgătoare, mlădioasă și frumoasă, care să lumineze și înalte, să înflăcăreze și entuziasmeze tot-odată!

Chiar în zilele acestea a ieșit de sub tipar întâia cărticică din »Biblioteca populară a Asociațiunii« sub numele: »Demull, povestire istorică de Dr. Ioan Lupăș«, care se estinde pe 112 pagini, mai având și un »Adaus« de 4 pagini despre »Asociațiune«.

Înfățișarea broșurei este drăgălașe, tiparul e frumos și cetet, iar cuprinsul li este dintre cele mai plăcute și atrăgătoare, care nu numai te îndeamnă s'o cetești, dar chiar te farmecă, așa că luând cartea în mână, nu o mai poți lăsa, până ce nu ai mântuit-o cu cetitul.

Vrednic este de știut întreg cuprinsul acestei cărți.

Iată dară și tabla cuprinsului...

»Ce ne învață istoria? Obârșia neamului nostru.

Romanii, Dacii, Burebista și Iuliu Cesar. Regele Decebal și împăratul Domițian. Împăratul Traian. Cel dintâiu războiu al lui Traian cu Decebal. Al doilea războiu al lui Traian cu Decebal. Moartea lui Decebal. Biruința împăratului Traian. Dacia Traiană și alcătuirea poporului român.

De mare preț pentru ori și cine este și »Adausul« despre »Asociațiune«, care s'a tipărit la sfârșitul cărții și care este acesta: Ce-i »Asociațiunea?« Ce face Asociațiunea? Cum adună Asociațiunea bani? Cine se poate face membru la Asociațiune? Cum e împărțită Asociațiunea? Cum se poate înființa o agentură?

În lunile de vară, Iulie și August »Biblioteca populară a Asociațiunii« nu apare. În locul acestor broșuri membrii ajutători ai »Asociațiunii« în luna lui Octomvrie primesc Calendarul Asociațiunii.

Membrii ajutători ai »Asociațiunii« primesc, așa dar, zece broșuri și un Calendar în fie-care an.

Membru ajutător al »Asociațiunii« se face acela, care plătește înainte, la începutul fie-cărui an, taxa de 2 cor.

Taxa de membru ajutător se plătește sau de-adreptul la »Biroul Asociațiunii« în Sibiu (ungurește: Nagyszeben), Strada

Șaguna Nr. 6, sau la despărțământul »Asociațiunii«, sau la agentura »Asociațiunii« din sat.

Bisericile sărace și neguțătoria cu icoane.

Bologa, 17 Ian. c.

Duminecă în 15 Ianuarie st. n. a. c. s'a prezentat la subscrișul un anumit Dănilă Szilágyi, afirmative Român, agent al unei firme din Budapesta. A adus cu sine un model de icoană a sfintei familii și un crucifix aurit. Mi-a spus, că el vinde icoane și cruci, iar o parte din prețul vânzării se va da în favorul edificării bisericii gr. catolice din Lăcinău, ca la 30 km. de parte de Brașov. A prezentat un apel, tipărit într-o românească stricată, scris de Leukanies Emil, preot gr. cat. în Szinyefő, și administrator al Lăcinăului. Prețul unei icoane cu muzică și orologiu și cu o carte de rugăciuni face 15 cor., a unei cruci cu orologiu și muzică asemenea 15 cor. Fără orologiu și muzică 11 cor. Din banii aceștia, cumpărătorii plătesc înainte 2 coroane, iar pentru rest subscriu o obligație pe 3 luni.

Cercetând printre scrisorile lui, am mai dat și de un apel iscălit de un preot gr. oriental, pentru o biserică gr. orientală. La întrebarea mea agentul mi-a spus, că apelul pentru biserica gr. or. va intra în putere de drept numai în 1 Iulie 1911, când expiră dreptul pentru biserica gr. cat. din Lăcinău. Eu însă sunt convins că numitul agent folosește apelul gr. cat în comunele gr. cat. și apelul gr. or. în comunele gr. orientale. Pentru și mai mare crezământ, a arătat și un bilet dela un anumit »Budu Titusz, mărmarosi g. kath. püspöki helynök,« prin care acesta comandază un număr anumit de icoane, cruci, etc.

Ce privește icoanele, eu care am mai cumpărat icoane, le-am prețuit în cel mult 6—7 coroane, iar crucile în 4—5 coroane. Am experiat însă, că agenții sugerează sarmenilor noștri credincioși ideia, că la icoanele sfinte nu se poate târgui, ci trebuie să se deie prețul statorit. Durere, în foarte multe comune manopera aceasta a agentului a fost încununată cu succes. Așa în S. beș, Ciucea etc., mai ales în Sebeș sau procurat la 90 icoane și cruci. Întâmplându-se să fie de față vre-o 20—30 de poameni fruntași ai mei, eu i-am făcut atenți, că dacă vreau pot să cumpere marfa, dar să o târguiască bine și să deie numai prețul, care-l merită, pentru că icoanele și crucile, până când prin binecuvântare nu sunt dedicate serviciului divin, s'nt marfă simplă, ca oricare altă marfă, față cu care se poate face târg ca și față cu ori ce altă marfă. Bani înainte să nu deie nimica, pentru că s'a întâmplat de multe ori, că agenții au luat b-ni înainte, apoi cumpărătorii au tot așteptat și așteaptă și acum și vor aștepta până pe de-acum în o sută de ani sosirea icoanelor. Agentul m-a, după toate acestea s'a șters pe aci încolo fără să facă vre-o ispravă. Nota bene, atâta a isbutit să câștige dela ine, că m'a rugat să-i vîdimez cartea, ca să se leg timez înainte firmei că a fost și în comuna mea, iar eu am fost atâta de neprecaut, de mi-am scris numele în

cartea lui, pentru care lucru destul mă osândesc și a-um. Desigur, jidănașul va folosi și numele meu pentru reclamă în comunele prin cari va mai umbra.

După-ce s'a dus jidănașul, am luat înainte gematismul și lista preoților arhidiecezani — dar — n'am găsit nici n'ici numele preotului Leukanies Emil, nici satul Szinyefő, nici Lăcinău.

Aceasta este istoria lucrului. Și acum îmi iau îndrăzneală a îndrepta către Prea Veneratele Conzistoare ale ambelor biserici românești următoarele preamulite întrebări și rugări:

1. Vinderea icoanelor și crucilor dela firmele din Budapesta cu ajutorul apelurilor subscrișe de preoți românești (notez că apelul gr. oriental amintit a fost scris de un preot gr. or. și întărit cu sigiliul unei biserici gr. or. care într'adevăr există, dar al cărui nume îl retac) se întâmplă cu știrea și învoirea Prea Veneratelor Conzistoare?

Decă da, atunci cine controlează din partea bisericească fixarea prețurilor, ca poporul să nu fie înșelat.

3. Dacă însă neguțătoria aceasta sub firmă bisericească se întâmplă fără știrea și învoirea P. V. Conzistoare — și mai departe dacă și P. V. Conzistoare sunt ca și mine — de părerea că e la mijloc un fel de abuz de credulitate a poporului nostru n-știutor, atunci cu toată umilinta rog P. V. Conzistoare să se îndure:

a) a opri pe preoți de a se mai da drept unele în mâinile firmelor jidovești la vinderea mărfurilor.

b) să se îndure a lumina pe calea ce vor afla de lipsă, clerul și poporul, că neguțătoria cu icoane, cruci etc. sub firmă bisericească se întâmplă fără știrea și învoirea Conzistoarelor și, că bisericele românești, dacă au lipsă de sprijinul publicului, vor apela de-adreptul, nu prin mijlocirea firmelor jidovești.

Eu sunt de părerea, că fiecare creștar românesc, dat pe degeaba, e o prădare fără câpătai a averii naționale, și nu mă îndoiesc, că P. V. Conzistoare cu atâta milă față de poporul românesc, să nu-l lase pradă streinilor.

De aceea rog și celelalte zlore românești, ca în interesul cauzei să binevolască a reproduce aceste șiro. Iar pe confratii preoți, îi rog să fie cu precauțiunea cuvenită la astfel de ocazii și întru cât și dânsilor le miroasă lucrul a-isturoi, să nu sprijinească șariatania, nici să nu subscrie cărțile agenților, cum am făcut eu din neprecauțiune.

Septimiu Popa
paroh gr. cath.

Apel.

Nimigea romană e o comună curat românească, situată din jos de Năsăud, de-a stânga Someșului, lângă calea ferată ce leagă Becleanul cu Ilva mică. Fiind teritorul steril, cei vr'o 500 locuitori sunt în cea mai mare parte săraci. Până înainte de aceasta cu cluci ani au avut școală în un edificiu necorăpuzător, iar învățătorul a primit ajutor dela stat. După trecerea lui la pensiuie, ajutorul de stat s-a detras, din cauză că nu au avut local corăpuzător pentru școală, și așa au ajuns în situațiunea fără păreche în comitatul

răul iese și un bine». — La aceste cuvinte față prietinelui se înseninase, iar eu începui să râsuflu mai ușor.

»... Aud că prietini din comitetul Reuniunii noastre de cântări, ca să-mi dea dovadă că sunt »oțeliți«, au reînviat reuniunea și pe săptămâna viitoare vreau să convoace o repetiție. S'ar fi anunțat — mi-se scrie — vre-o 30 bărbați vechi și iscușiți meșteri ai cântării, în frunte cu frații Grigorie Pu Ghiță G-a. Trăiască comitetul tinăr al reuniunii, care tocmai la timp potrivit dă semne atât de frumoase de viață și activitate! Reuniunea noastră are doar să serbeze în 1913 jubileul ei de 50 ani! Li felicit și după ce voi scăpa de aci, voi intra cu bucurie și însuflețire în rândurile lor, căci m'a apucat un dor nebul de cântat.

Același răsunet frumos l-a avut scrișoarea ta și în inimile »prietinilor« și »binevoitoarelor« mele »anonime« din Brașov. Decând a apărut în »Gazetă« scrișoarea ta, scrișorile anonime, a căror conținut mă supără, au mai conținut. Una singură o carte ilustrată, totuși a mai sosit, pe care însă directorul mi-a înmănat-o, fiind ținută într'un ton foarte mângăitor. Iată-o:

Prietinul îmi arată o ilustrată frumoasă. Sub o creangă de măr înflorit erau scrise următoarele rânduri:

1/1 1911. Deși aceste urări de bine și noroc

pentru anul nou vin din partea unui »trifoi« anonim, primește-le căci ele sunt trimise cu intenții curate și sunt nevinovate ca floricelele aducătoare... cari spun crenguței uscate, că scapă de iarna grea...

Nu cunoscgentilul »trifoi« continuă prietinel. »Dacă sunt feciori li salut frățește, dacă vor fi însă fete, le sărut — să nu să supere — cu dragoste și le mulțumesc pentru solia primăverii apropiate«

»Cu aceeași bucurie am aflat că onoratul comitet parochial al bisericii Sf. Nicolae — apreciind după dreptate prestațiunile corului bisericesc și cu deosebire renumele frumos ce l-a făcut bisericii și comitetului, acest cor vrednic și mic în felul său, prin concertele date la Cohalm Sibiu, Săliște, Făgăraș, Reghin, și acum de curând la sfârșirea școlaii monumentale din Cața, — vrea să urce într-o ședință viitoare remunerațiunea corului cu 800 coroane la an. O faptă mai vrednică din partea comitetului bisericeii noastre milionare nici că se poate ichipui. Trăiască comitetul în frunte cu părintele Dr. Saftu!«

În momentul acesta se deschise ușa odăii și sergentul ne anunță sfârșitul vizitei. Prietinel mi-a strâns cu căldură mâna, ca și când nu s'ar fi întâmplat nimic. La despărțire, mi-a mai spus că zilele trecute, a avut însă două surprinderi

plăcute. Din Hașfalău, reședința veneatului părinte Nicolae Doctor, a primit un coș plin cu mere gustoase, iar d-l Ștefan Suciu, inimosul proprietar al restaurantului de la promenadă, i-a trimis un curcan admirabil fript și 2 sticle cu șampanie, pe cari le va bea, după ce va scăpa de sub cura medicului închisorii. În schimb pentru fapta aceasta nobilă a d-lui Suciu, prietinel Victor și-a exprimat speranța, că acordiștili, acum după ce au împărțit din nou fondul, vor vizita mai des pe d-l Suciu, a cărui faptă îi pune într-o lumină atât de frumoasă dragostea sa de neam.

Când era să dispar prin poarta de fier, prietinel mi-a strigat din fereastră să nu dau cumva din nou publicității convorbirea noastră. Cu toate acestea vă rog d-le redactor, să publicați cele de mai sus, deoarece am primit autorizația din partea directorului închisorii să vă trimit spre publicare această rectificare.

cu stimă
Vichentie Branda.

Eri seară după încheierea folii am primit din partea direcțiunii închisorii din Seghedin următoarea telegramă:

»Robul din celula Nr. 1 a temniței de stat n'a fost vizitat de sărbătorile Crăciunului de nimeni, cu atât mai pu-

țin de un domn Vichentie Branda. Pe lângă vizitele săptămânale regulate ale cumnatului său Valer Onițiu a mai fost vizitat înainte de sărbători cu trei săptămâni de teologul cernăuțean Andrei Blaga, iar după sărbători de d-nii: advocat Dr. Demian din Sân-Miclăușul mare de d-l Milovan, funcționar în Seghedin și de d-l Teodor Serb student universitar. Alte vizite n'a primit. Prin urmare cele comunicate de pretinsul Vichentie Branda sunt născociri tendenț oase. Aceștevi le comunic spre restabilirea adevărului.

Cu poșta de azi după amiază am primit de la prietinel nostru Victor Branște următoarea scrișoare expres, drept răspuns la întrebarea telegrafică ce l-am făcut-o cu privire la identitatea d-lui Vichentie Branda.

»De sărbătorile Nașterii Domnului nu m-a vizitat nimeni. Cu toate aceste pe prietinel Vichentie Branda îl cunosc... este doar tovarășul nedespărțit și neprețuit al traifului meu de aci. Zilnic stăm de vorbă, cu deosebire noaptea, că sunt pus sub zăvor. Adeseori dăpănam firul vorbei până târziu noaptea. Împreună numărăm ceasurile, zilele și nopțile lungi de iarnă; braț în braț ne revocăm în memorie clipele întunecoase și luminoase ale trecutului și adeseori ne sur-

nostru, că pruncii obligați a frecventa școala au rămas lipsiți cu totul de binefacerea instruirii. În anul acesta s-au făcut pașii de lipsă spre a edifica o școală nouă corăspunzătoare, care va costa cel puțin cincispezece milioane. Fiind însă poporul lipsit chiar și de cele mai de lipsă ale traiului, din cauza grindinei care a nimerit întreaga recolta anului acesta, apelează la ajutorul tuturor sprijinitorilor cauzei luminării poporului, cu deosebire a băncilor române, rugându-i să le vină într-ajutor cu obolul lor, ca să poată duce la bun sfârșit edificarea școlii.

Marinimoasele contribuții, care se vor culta pe cale ziaristică, sunt a se adresa la oficiul parohial gr. cat. din Oláhmeti u. p. Naszod.

Din încredințarea senatului bisericesc
Ioan Bulbuc,
preot gr. cat.

Cum s'ar putea promova instrucția și curățenia limbii noastre liturgice prin școlile populare?

Conferință, ținută la sinodul de toamnă al distr. protop. gr. c. al Morlacei la 1 Dec. 1910.

de Romul Ramonțian, paroh.

(Urmare.)

I.

A fost foarte nimerită ideea intrupată pe timpul reverendisimului nostru canonic octogenar: Gavriil Pop, fost inspector școlastic arhidiecezan, de a se constitui învățătorii noștri în o reuniune învățătorească arhidiecezană împărțită în despărțăminte după protopopiate. Reuniunea a devenit un focal maiestros ramificat în întreaga arhidieceză, în ale cărei adunări învățătorii noștri împărțându-și ideile, și-au însușit multe cunoștințe teoretice, cari aplicate cu prudență în praxă, contribuie în mod evident la promovarea instrucției populare. Dar prin participarea învățătorilor la adunările centrale, acolo li se mai înmulțesc cunoștințele câștigate, cari apoi să plantează învățătorii din despărțăminte! Un organism cultural momentos și mareț este această reuniune, dacă cei chemați în conducere vor satisface cu demnitate datorințelor ce au luat asupra lor, când au primit conducerea. Cu toate acestea, în această reuniune culturală și cu deosebire în ramificările ei, în despărțăminte, deși să tractează despre toate chestiunile, cari privesc mai de aproape pe învățătorul român, deși se fac prelegeri practice cari dimpreună cu disertațiile ce să țin, se supun la critică, totuși reuniunea ca atare nu poate suplini altceva decât scopul nobil, de a se promova deșteptarea împremutată a învățătorilor.

prind povestind zorile dimineții... Iar când, pentru câte-va clipe ne seacă izvorul povestilor din trecut și ne trezim față în față cu posomorâta realitate, atunci facem haz și ne batem joc de năcazul nostru și al altora... Dacă n-am face câte odată aceasta, n-am putea stăpâni vremea, care, de lungă ce este, abia se scurge între zidurile unei închisori.

»Prin urmare iertați-l pe prietinel Vičentie, dacă cumva v-a supărat cu flecăriile sale nevinovate spuse însă cu multă credință. Și să-l iertați cu atât mai mult, cu cât din vorbele sale glumețe se desprind ici colea și câte-un adevăr, care, îmbrăcat în altă haină, ar înșira poate mai mult. Toți suntem păcătoși și nu-l cel din urmă prietinel Vičentie.

Dealtfel pe aici pace, sănătate și multă, adeseori prea multă singurătate...

Încă odată mulțumitele mele profunde tuturor, cari și-au adus aminte de mine și au contribuit prin dinarul lor la alinarea multor neajunsuri, cari ne frământă pe-aici.

Apoi învățătorii cari prin reuniune și-au câștigat frumoase cunoștințe teoretice, cumcă aplică-le oare și în praxă în cercul lor de activitate, reuniunea sau despărțămintele ei în mod nemijlocit nu o pot controla, deși scopul final al reuniunii este promovarea instrucției populare.

Pentru a se putea satisface cu demnitate acestei recerinte cardinale, protopopii din unele districte conduși de principiul că în foc să lămurește aurul, au denumit pentru examene la fiecare școală câte doi (2) învățători streini, cam din parohiile vecine, cari aveau obligamentul să pună întrebări, să asculte cât este de precis răspunsul elevilor, și să se convingă întru toate, că acel examen corăspunde oare așteptărilor și că nu este oare numai o înșelătorie.

După terminarea examenului și împrăștierea publicului, respectivii învățători aveau datorința să critice decursul examenului, ținuta învățătorului și să arete părțile bune și rele din aplicarea metodei, să clasifice examenul cum a fost, bun, mijlociu sau rău? și mai presus de toate să constate că respectivul învățător eshauriat-a materialul statorit în planul de învățământ și întru cât nu, cari sunt cauzele? Tot cu această ocaziune se lua protocol și cu senatele școlastice pentru suplینirea defectelor aflătoare la școală, ca din cauza lor să nu sufere învățământul.

Însă nici această procedură, în sine laudabilă, nu poate satisface pe deplin scopului mareț de a se promova instrucția populară, căci nu după terminarea instrucției trebuie să se arete defectele în propunere, ci acelea defecte trebuie să se arete în decursul anului, ca așa învățătorii până la finea anului școlastic să se poată conforma învățătorii și îndrumărilor primite.

Ca să se satisfacă pe deplin controlului instrucției populare, să pretindă, ca în fiecare district protopopesco după mărime să se aleagă în adunările despărțămintelor reuniunii învățătorești arhidiecezane la propunerea protopopului câte doi până la patru învățători mai dibaci și mai cu praxă în ale instrucției, — din considerarea ca să nu piardă nici ei mult timp de instrucție dela școlile lor, — acești învățători să depună jurământ și să se întărească în acest oficiu de Prea Veneratul Conzistor-Metropolitan, dându-li-se dreptul să controleze școlile și învățătorii din respectivul district protopopesco de 4 ori peste an și anume: *Prima oară* singuri, ca să vadă cum au pus la cale învățătorii lucrurile scripturistice cu înscrierea elevilor, împărțirea materialului și oarelor de propunere, început-au prelegerile sau din cauza frecventării, neregulate sau a lipselor de cărți stagnează învățământul? Că oare nu din vina învățătorilor sau altor factori stagnează instrucția populară câte 2—6 săptămâni, prin ce să face însutit mai multă daună învățământului ca toate speșele câte să recer la controalele de peste an, și că țin-u-se precis oarele de propunere și dacă nu, ce e cauza? etc, dând totodată și înviațiunile necesari cu privire la tractarea materialului, ca inspectorii școlastici regești să nu aibă nimica de excepționat când vin și ei la control. *A doua oară* să vină dimpreună cu protopopii districtuali, când se face vizitația canonică, atunci au să se convingă despre modul cum se procedează și ce spor se face în tractarea materialului, îndreptând cele de îndreptat și dând povețe nouă pentru a se dobândi rezultat favorabil. *A treia oară* să vină singuri pentru a

se convinge întru cât s'a satisfăcut îndrumărilor, și pentru a se constata că îndreptatu-s-au scăderile, ori nu, toate ce s-au observat mai înainte în aplicarea metodei de propunere. *A patra oară* cu protopopii districtuali la examene, ca așa factorii cometenți cu toții să vadă încât s'a satisfăcut îndrumărilor binevoitoare ce sa-u dat în decursul anului, să se constate progresul făcut, să se critice rezultatul și să se clasifice examenul. Totdeauna să ia însă protocol despre celea esperiate; acest protocol care are să cuprindă fidel toate defectele aflătoare la școlile controlate, să se trimită prin protopopul districtual de-a dreptul inspectorului școlastic arhidiecezan ca șefului prim al arhidiecezei. Protocoalele acestea luate cu deplină conștiință vor forma oglinda progresului instrucției populare din fiecare parohie, ele vor dovedi, că satisfăcutu-s-a întru toate recerintelor instrucției generale în fiecare școală, sau la dincontra unii învățători uitându-și de sublima lor chemare de a fi luminătorii adevărați ai poporului, au făcut numai progres unilateral, ca așa inspectorii arhidiecezani să poată lua măsurile de lipsă contra acelor cari nu ș-au împlinit datorința.

II.

Controlul protopopilor ca inspectorii districtuali și a preoților ca directorii școlastici, cumcă singur nu e suficiente pentru ca școlile noastre să devină adevărate foculare a cultivării graiului dulce al limbii noastre, o putem observa din celea esperiate până acum, căci pe lângă tot controlul făcut de protopopi și preoți, sunt multe școli în cari nu s'a observat progresul recerit; și este temere că schimbându-se împrejurările, ca atât mai puțin progres să va putea realiza, dacă nu se va schimba și controlul de până aci așa, ca învățătorii în cazuri concrete să poată primi înviațiunile de lipsă.

Este ne-esar deci ca controlul protopopilor să se facă dimpreună și deodată cu a subinspectorilor districtuali și să nu se restrângă ca până acum numai la edificiul școlii, a salelor de propunere, la curățeria, ordinea și disciplina din școală, la purtare morală și oficioasă a învățătorilor, la reuvisitele necesari de învățământ și la grădina de pomărit etc. Acest control trebuie să se amplifice din considerarea, că la școlile noastre în multe locuri sunt foarte multe de îndreptat, nu numai ce privește școala și aranjamentul ei intern, ci mai vârtos pentru a se corege și îndrepta scăderile, ce s-ar observa în aplicarea greșită a unui sau altui metod de propunere, pe-țru a să da înviațiuni în conducerea corectă a tuturor protocoalelor de școală, pentru ajungerea la uniformitate în propunere prin folosirea manualurilor celor mai bune și mai practice, pentru a să arăta învățătorilor cu bunăvoință ce să purceadă în tractarea materiei, ca să poată face progresul recerit și în limba română, iar de altă parte să nu poată fi excepționați nici de alți factori. Toate acestea pretind un control specialist mai temeinic ca controlul îndeplinit (săvârșit) până acum. Apoi dacă toți oficialii să controlează de superiorii din specialitatea lor, pentru ce să nu se facă aceasta și la învățători? Pentru ce să nu fie și ei controlați în mai multe rânduri de oamenii lor specialiști, pe lângă controlul protopopilor districtuali, cari la vizitațiunile canonice mai având și alte controale, nu dispun nici de timp fizic suficiente pentru controalele școlastice minuțioase, ce să pretind acum mai mult ca ori când al-

tădată. Deci necesitatea instituirii subinspectorilor districtuali — pe lângă protopopul — ca controlori specialiști și ajutători în cele școlastice este nediscutabilă.

Cu toate acestea între împrejurările actuale vitrege, nici controalele mai sus arătate nu sunt suficiente, ci pe lângă acelea să mai recere:

(Va urma.)

O declarație.

Suntem rugați a publica următoarele:

»Pentru liniștirea și dumerirea celor nedumeriți, dar mai ales la stăruința bunilor mei prietini fac și pe aceasta cale declarația: că eu, în chestia împlirii scaunului protopopesco gr. cat. al districtului Murășului, nici înainte de completare nici după completarea aceluia, în »Gazeta Transilvaniei« ori alte foi, o »lotă« n-am scris, nici la îndemnul meu ori cu știrea mea nimic nu s-a scris. Încât privește unele aluziuni intenționate răutăcioase ale unor oameni mici de suflet, făcute pe aceasta temă la modesta mea persoană, le desconsider și trec cu vederea. Aceasta, pentru ca să se știe.

Bandul de Câmpie în 20 Ian. 1911.

Dion. P. Decei,
preot rom. gr. cat.

Nota redacției: Încât pentru ziarul nostru, constatăm, că d-l D. P. Decei n-a avut nici o publicație. — Red.

Producțiunea din Hălchiu.

Tinerimea română din Hălchiu, credincioasă vechiului obicei bun din trecut, a aranjat și în anul acesta, sub conducerea inv. E. Roșală, o producțiune cu cântece și teatru, în seara de Anul nou.

Pregătirea serioasă și programul ales al acestei producțiuni a făcut ca atât succesul moral cât și cel material să fie deplin și să constituie o nouă dovadă, că aici nu e vorba de simplii începători, ci de o tinerime conștie, care cultivă cu multă căldură și cu mult zel cântarea și teatrul, aceste două sigure mijloace pentru înaintarea intelectuală și morală.

Cea-ce și se impune mai mult la vedere, sunt punctele din program în care figurează compoziții muzicale din cele mai de seamă, așa d. e. »Din șezătoare«, »Răsunetul Ardealului«, »Vino lelec«, »La fântână« etc. etc. Corul le-au executat pe toate cu o siguranță și acurateță de admirat. O plăcută impresiune au făcut cântăreții soliști: Ioan Olar în »Răsunetul Ardealului«, iar Ioan Iacob și Petru Iacob în cântarea »Din șezătoare«. Ambele aceste puncte la înzistența publicului au trebuit repetate, ear soliștii au fost răsplătiți cu vii aplau-e.

Aici cu mândrie națională semnez faptul că între număroșii oaspeți conștenti sași, cunoscători de muzică, împreună cu învățătorul lor, au recunoscut că »Musik-Vereinul« lor, deși înființat de vreo 40 de ani, nu poate presta așa ceva și nici chiar de voci așa bune nu dispune.

Un punct de forță în reprezentăția aceasta a fost monologul »Achim Filăru«, predat cu o rară dibăcie și cu mult gust de umoristul nostru Costache.

Ce privește piesa comică: »Țiganul la Cătană«, de asemenea a fost foarte nimerită și predată cum nu să poate mai bine, și a multămit peste așteptare publicul, procurându-i multă voce bună. Se zice că »o bunică« mai dinapoi era să leșine de răs, când a văzut atâta fală țăgănească. Țin să amintesc și aici ca rol mai de seamă acela a lui Costache Iacob, care a jucat pe Șoprănia și a lui Vasile Cristolovean în rolul lui Vișan bătrânul. Au jucat cu multă pricepere și ceilalți doi: Corcodel (Țăran Ion) și »tistu nostuc« (G. Țăran.)

Afară de cele amintite a mai fost împedbit programul și cu două declamări: »Ispita« de G. Coșbuc și: »Nunta în codru« tot de același autor; predate de cei mai iscusiți și mai pricepuți în treaba aceasta: d-na Valeria Oancea și D-l Ioan Olar junior.

Cred apoi, că e de ajuns dacă mai amintesc și aceea, că pe »scena« din Hălchiu a declamat și marele nostru artist: Zaharie Bărsan la începutul carierei sale.

De încheiere amintesc că și producțiunea din anul acesta e o vie dovadă despre siliința cu care tinerimea română din Hălchiu țâne să-și facă un nume bun și să prețuiască cântarea și scrisul românesc.

Laudă li se cuvine bravilor români din Hălchiu, cari fac și în felul acesta cinstite și fală satului lor și iarăș laudă bravului lor inv. E. Roșală, căruia în primul rând i se datorește buna reușită a producțiunei.

Un oaspe.

Petrecerea din Feldioară.

Duminecă seara în 9 Ianuarie v. a. c. am avut fericirea să pot lua parte la petrecerea populară, aranjată de membrii activi ai fanfarei plugarilor români gr. ort. din comuna Feldioara (com. Brașov), care a fost reînființată mai bine de un an de zile. Pe la 7 oare sala comunală era ticsită de public, de aproape întreg poporul din comună, tineri și bătrâni de prin comunele din împrejurime și din Brașov. La 7½ oare s'a început programul, membrii fanfarei așezați pe scenă cu instrumentele lor musicale, ne-au delectat cu un cântec din instrumente „Noua Călugăriță”, care a fost foarte bine executată; ca punct 2 a urmat o declamațiune de V. Alexandri, predată cu destulă pricepere de Z. Mercheșan. Ca punct 3 a urmat „Teatru” piesa teatrală „Pisica” comedie într'un act de Th. Alexi, care a fost jucată cu destulă pricepere. Ca punct 4 a urmat piesa teatrală „De pe urma beției” comedie în două acte, care a fost bine jucată și potrivit aleasă pentru popor, căci din subiectul acelei piese poate lua ori ce individ frumoase învățături, și adică: cum trebuie să se ferească de păcatul beției, și la ce nefericire îl poate aduce pe om beția chiar și pe întreaga familie. Cu deosebire cei ce au copii, la timpul căsătoriei copiilor unui atare bețiv, toată lumea se ferește zicând, că și copiii vor să semene tatălui lor și o să devie și ei nește bețivi, după proverbul: Ce naște din pisică, șoareci prinde.

Iar la încheierea programului s'a jucat dialogul „Țiganul și Românul”, care a făcut mult haz. Toți diletanții s-au achitat pe deplin de rolul, la care s'au angajat.

După terminarea programului s'a început jocul cu o horă frumoasă aproape numai fete și feciori, și s'au petrecut până în zori de zi. Din inteligența diu comună am remarcat pe dl. Bazil Perția propr. de farmacie. Dl. Mátyás medicul comunal, dl. T. Părvu comisar de drumuri cu d-șoarele, dl. Leonte Taus inv. cu d-na și pe veteranul inv. în penziune dl. St. Taus, care nici când nu a absentat dela atari ocaziuni de caracter cultural formate de tinerimea română a poporului feldioarean, la care a funcționat ca învățător de 25 de ani. M'a surprins însă absența conducătorilor naturali ai poporului român din amintita comună.

Nu atâta a preotului I. Micu, pe care îl cunoaște toată lumea că e unic în felul lui, ci mai mult absența corpului didactic, căci după cum am înțeles chiar și domniile învățători sunt membri naturali, membri activi ai fanfarei, ba ce este mai mult unul este președinte, altul secretar și altul dirigentul fanfarei; chiar și dansii au subscris acel contract, acele condițiuni ca și ceilalți membrii. Apoi dacă și țărânul ar fi respectat condițiunile contractului, așa după cum să vede că le respectează conducătorii lui, atunci demult ar fi fost pusă fanfara alături de mormântul Casinei și al Reuniunii femeilor din amintita comună. Dar să vede, că țărânul nostru e sănătos la minte, știe să respecte subscrierea lui și știe să și muncească cu cinste, unde să angajează el, să știe supune, îi place să dea ascultare conducătorilor săi, dacă îi vede că îl pune la povește bune și folositoare. Indată ce observă că e purtat de nas, că e tras pe sfoară și purtat cu minciuna, le întoarce spatele și face după cum îl taie pe el capul, și își aranjează bine lucrurile, țărânul nostru, că o sănătos la minte. Dacă ar fi o conducere bună, multe s'ar putea face, multe lucruri frumoase culturale, căci e o groază de tinerime. Mai întâi și întâi s'ar putea înființa un cor de cel puțin 80 persoane, dar nu alese după sprânceană cum e d. obiceiul părintelui Micu; și cu un atare cor în legătură cu fanfara s'ar putea începe o mișcare culturală foarte mare. Însă la un atare cor trebuie, ca respectivul dirigent, mai întâi să aibă o purtare de așa, ca să dea exemplu bun coriștilor săi, al doilea o răbdare de fier, și un om muncitor, căci trebuie să desfășure o muncă, care nici când nu se poate plăti; și atari dirigenți rar de tot să pot afla.

Până atunci membrii fanfarei, care au aranjat frumoasa petrecere de Duminecă seara și care a sucses din toate punctele de vedere și fără de conducătorii lor naturali, lupte mai deprte umăr la umăr, nu lase să între vrayba în mijlocul lor; curețe neghina dintre ei și însufleții de cântecul românesc instrumental, să meargă cu câte un pas tot înainte, până când D-zeu le va ajuta să ajungă la țânta Jorrită. Onoarea vi-să cuvine vouă membrilor țărâni ai fanfarei, căci ați apucat un drum

sigur, care nu vă va duce în rătăcire. Drumul culturai neamului românesc.

Un participant.

Mulțămită publică.

Reuniunea femeilor rom. din Bran și jurc în ziua de 26 Decembrie 1910 st. v. și a ținut obicinuita petrecere împreună cu tombolă, cu care ocaziune au intrat următoarele contribuții:

Ilust. Sa d-l Ioan Cav. de Pușcariu 10 cor. Ilust. Sa d-l Dr. Ilarion Pușcariu Archim, Ernst Weber farmacist, Dr. M. E. nescu, Ar. Enescu farmacist și Axente Moșoiu notar cu câte 5 cor.

Ioan Mănoiu paroch, Alexe Chitu, Georgiu Babeș paroch, Ilariu Reit paroch, G. Enescu paroch, I. H. Enescu. Isaia Enescu paroch, Ion Colan croitor, N. Arișanu comerciant cu câte 4 coroane.

Kovács K. rom. katb. plebanos, Emilian Plotogea, Victor Pușcariu paroch, N. Pivariu, I. Aldea, N. Pricu, I. Vasiliou, I. Butta inv. M. Gonțea, familia Bratu Pușcariu, Ar. Moșoiu, O. tru Tătulea paroch, G. St. Voinescu, Iacob Popa not., Apor Zoltan pretore, I. Bănciță inv. penz. și A. Cosma toți cu câte 3 cor.

Ecaterina I. Pușcariu, Emil Reit inv. M. Tătoiu primar, N. Runceanu inv. I. Pușcariu inv., Ana Hansa, Ana Anganu, Ioan Pușcariu sen. inv., G. Moșoiu inv. penz. N. Vlad func. de bancă, Iustina Dan inv. Elena C. Băiu, N. Pană inv. penz. și Sextil Reit v. notar toți cu câte 2 cor.

Pentru cumpărarea obiectelor de tombolă în bani au contribuit:

Henriette Veber 2 cor., Maria Is. Enescu, E. Colan, M. Popa, M. Chitu, A. M. S. Lukas, M. Stoian, G. Aldulea, M. Vlad, M. Tătoiu. cu câte 1 cor., V. Runceanu, 60 fl. F. Mülbächer 60 fl. și M. M. Gerbacea 30 fl., apoi cu obiecte menite pentru tombolă următorii:

Ilust. Sa D-l Ioan Cav. de Pușcariu 2 pabară de apă și 2 de flori, M. Is. Enescu 2 servete, Maria I. Gerbacea 1 servet D-șoara Cornelia Moșoiu 1 pompadur și o periniță, M. Aldea 2 sfeșnice, Elis. Picu 1 servet, M. Cosma 1 oglindă, Iustina Dan o cană de apă, M. Tătoiu 2 pabare, R. Moșoiu 1 servet, A. Arișanu 1 servet și 2 cănițe, Elisabeta Enescu 2 servete lungi și 2 figuri porcelan, N. Popovici 1 tabachere, Mihața Popovici 6 pabare de vin, I. Vl. Enescu 1 ținătoare de zahar, Efr. Reit 2 servete și Sextil Reit 1 cutie bomboane.

Din suma intrărilor de Cor. 218.10 detragându-se spesele petrecerei și tombolei cu . . . 116.20

Rezultă profit curat Cor. 101.90

care sună s'a și administrat respective deus la institutul „Parsimonia” în favoarea Reuniunii.

Comitetul aranjator și pe această cale își ține de cea mai plăcută datorință a exprima P. T. D lor contribuțiunile cele mai sincere mulțămite.

Bran, la 9 Ianuarie 1911.

Comitetul aranjator.

*
Dej 20 Ianuar st. n.

Din incidentul depărării din fruntea noastră a Rvs. D. Ioan Welle, canonic, marele făcătorin de bine al nostru, — am avut noi și pruncii noștri o zi de mare bucurie, care va rămânea o dulce suvenir în sufletele noastre și a micuților. Căci în ziua S. botez, la inițiativa d-lui Dr. Teodor Mihali, deputat, din contribuțiile făcute ca rescumpărare a felicitărilor de anul nou s'a împărțit între 78 pruncii încălțăminte, vestminte, căciule, năfrâmi și cărți.

Despre festivitățile făcute cu această ocaziune, s'a amintit deja în Nr. 2 al „Gazetei” de Duminecă.

Îmi țin de datorință însă, ca în numele părinților și eu ca părinte crescător al acestor prunci, a mulțami și preaceastă cale tuturor marinișoșilor contribuțiunii, cari și cu astă ocaziune s-au dovedit depărâți adevărați cari îngrijesc și se interesează de binele și înaintarea poporului nostru românesc.

Dumnezeu să le răsplătească această faptă marinișoasă. —

Contribuiri în bani a dat: Dr. Teodor Mihali cor. 100. Banca populară cor. 25. D. Simion Rusu, Dr. Clemente Barbul, Dr. Liviu Micșea câte 10 cor. Dr. Ioan Mezei 5 cor. Ioan Sichișan 20 cor. Augustin Pintea 10 cor. Ilariu Boroș 5 cor. Dr. Alexandru Cheresteg 7 cor. Dr. Vasiliu Pop 10 cor. Dr. Ioan Moldovan 5 cor. George Gradovici 6 cor. Vasiliu T. Câmpean 2 corodur Colceriu, Iacob Moldovan câte 5 cor. Dr. Ioan Vajda 20 cor. Dr. Iosif Boca, D-na Florica Salca câte 5 cor. Emil Pop 2 cor. Dr. Vilhelm Șlorban 5 cor. George Mocan 2 cor. cu totul C. 274.

Iar pomul de An nou l'a dat provăz av

cu zaharicale și turte curatorul primar Teodor Colceriu cu soția sa.

In numele părinților: Ioan Bacoian.

ULTIME ȘTIRI.

Londra, 26 Ianuarie. „Times” anunță din Üsküb, că ministrul de război otoman a conchemat sub arme întreg contingentul de rezervați clasa întâi. Trupele completate la contingentul prescris pentru timpul de rebel, vor fi trimise la Yemen. În Constantinopol domnește mare panică din cauza răscoalei arabilor. 30 000 de soldați sunt porniți acum pe drum, și alte 10 000 pornesc zilele acestea. Cercurile diplomatice sunt de acord, că situația din Arabia s'a înveninat prin politica urmată de Turcii-tineri, cari au detras pensile sejk-cilor, pe cari detronatul Abdul Hamid le plătea de zeci de ani.

În Eha a decurs o luptă sângeroasă între arabi și trupele turcești dislocate acolo. 50 arabi morți 200 răniți. Să susține cu pozitivitate, că Turcia numai cu prețul unei mari vărsări de sânge și după îndelungată vreme, va putea restabili ordinea în Arabia.

~~~~~

Pentru Domnii abonati, cari nu și-au reînnoit abonamentul, acesta e cel din urmă număr care li se mai trimite.

Administrațiunea
„Gazetei Transilvaniei”.

Aeroplanul meu.

(Născocirea fantastică patentată).

Oameni cu cap, oameni cari au cheltuit averi întregi pe la școli și șolomănării (cărămitorii vremurilor), își sparg capul cu niște idei de a face ocupații prin lună și stele, iar în urma urmelor să aleg cu niște trânteli din înălțime tocmai în fundul pământului. Astfel de născociri azi interesează lumea întreagă, pe mine însă de așa ceva nici capul nu mă doare, de oarece eu, încă când eram de 12 ani, făcui probe de a zbura după sfântul Ilie prin văzduh, ceea ce mi-a și succed.

La noi în curte, adică la tatăl meu, că el era stăpânul, era un coșteiu (hambar) de lați, în care se ținea porumbul destăcut până primăvara. Peste iarnă, cioarele dând năvală în jurul coșteului și ciocnind tutei printre lați, făceau pagubă mare.

Odată fiind eu acasă pe ferile Crăciunului și văzând obrăznicia cioarelor, îmi veni o idee, pe care în acea zi o dusei la îndeplinire. Luai 8 fire de ață răsucită, de folor tare ca sârma, cam de 5 metri de lungi, înșirai prin teate firele mai multe boane de porumb, le așezai frumos prin ramurile unui păr din apropiere, care servea acestor dihanii, ca loc de adunare, iar cu capetele din jos le legați bine de o crangă. Idela a răușit de minune, fiind-că cioarele slăbânde văzând o mulțime de boane la dispoziție le-au înghițit cu mare poftă, dar în urmă au plătit cu viața, de oarece 8 au rămas acățate înghiț. Bucuria mea. Ca până bați în palmi, eu eram în păr, deslegai firele dela crangă înfășurându-le bine pe mână, ca să nu-mi scape. Însă ce comedia naibi! Când cercai ai sării din păr, mă pomeni zburând prin văzduh. Ce e drept, că atunci cântăream cu vr'o 50 chilograme mai puțin ca azi, de oarece pe la școală mâncam mai mult răbdări prăjite — și norocul meu că a prins de veste tatăl-meu, care la timp cu un cârlig lung m-a prins și tras jos cu ciore cu tot, căci la dincontrul m'ar fi dus poate până unde ș-a dus mutul iapa, iar pe cele opt cioare le am pedepsit după artilei marșiali. Au aceasta nu-i născocire? Și încă mai urmează:

În anul următor, tot pe ferile Crăciunului, plecai într'o zi la Olt în Boț cu amicul meu George ca să ne dăm pe ghiață, însă ce surprindere când din Olt, de pe un loc liber de ghiață, se ridică un nor de rațe sălbatică zburând în direcția „Piscul Dădic”. Pagubă că ne lipsea o pușcă bună. Însă las' că le-am aflat eu leacul și fără pușcă. În zua următoare am și slobozit un fir de ață tare cu boane de porumb înșirate însă fără rezultat, m-am întors acasă cu buzele drămbol. Pe cale

am studiat mereu la acest plau și în în-născocirea era la loc. În dimineața următoare aveam a-mi vedea visul cu ochi! Am progătit iar un fir de ață tare, cam de vr'o 80 metri lung, am tăiat o bucată de slănină în mărimea unui ou de porumb legându o bine la capătul firului și am slobozit-o în Olt. E! scam puțin ascuns după o răchită cu capătul colălat al ații legat bine de mână și priv am curios la urmările născocirii mele. Rațela văzură bucata de slănină ce înota pe deasupra apii și grămadă se sloboziră spre ea. Văzui cum una a înghițit slănină, însă comedia dracului că în acel moment îi și luncă afară însă pe dinapoi. Altă rață înghiți la rând, dar și aci se repetă spectacolul ca și la cea dintâi și în modul acela a trecut bucata de slănină prin 9 zic nouă rațe. Poate așa fi putut înșira și 99 dar când volii a-mi lega ața mai cu putere, m-au simțit dihanii și au zburat rămânând numai cu 9, pe care cu încetul le-am tras la țărnire. Ața mi-o înfășurai peste mijloc și când eram gata a porni spre casă, mă pomeni ridicându-mă în slavă cătră ceru gândindu-mă la cojocului lui Eliseu și era mai pe aici să-mi sparg capul, lovindu-l de muntele lui Copernic din lună. Observând, că ele-și croiră zborul spre răsărit cătră „Măgura Cuculății”, nu-mi perdui cumpătul ci mă suci odată colea aspru cu frontul, spre apus — cătră Ticeșul meu — încopul a înota în văzduh după metoda înotului în apă, trăgând din mâni și din picioare în direcția „spre casă” și — spre bucuria mea — văzui, că rațele mele începură a ceda și a urma după cum em cămulam. Încet, încetinel debarcai cu rațele mele tocmai la noi în mijlocul curții, apoi ține-te teteo la friptură de rață săbatică, din care frate-meu Sofron la o mâncare, singur a înfundat două. Asta-i născocire, mă rog D-voastră și încă cu 50 ani înaintea lui Bleriot și comp., iar cine nu crede, poștească a face esperințe, deoarece Oltul tot pe acolo își are curgerea. I. C.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșian
Successorii.
Redactor resp. Ioan Spudercă

Câte-va cuvinte asupra boalelor secrete.

E trist, — dar în realitate adevărată — că în vremea de azi e bătătoare la ochi malțimea acelor oameni, a căror sânge și sucuri trupești sunt atrofiat și cari în armă nșurinței diu tinerete și prin deprinderi rele și-au struncinat sistemul nervos și puterea spiritală. E timpul suprem ca acestei stări îngrozitoare să se pună capăt. Trebuie să fie cine-va care să dea tinerimei deslușiri binevoitoare, sincere și amă, nunți în tot ce privește viața sexuală: trebuie să fie cine-va asruia oamenii să-și înoredințeze fără teamă, fără șală și cu încredere neozăurile lor secrete. Dar nu e în deajuns însă a destă-nui aceste neozăuri ori și cui, și trebuie să ne adresăm unui astfel de medic specialist, conștiințos, care știe să dea asupra vieții sfaturi bune sexuale și știe a ajuta și morburilor ce deja eventual există, atunci apoi va însefa existența boalelor secrete.

De e chemarea atât de mareă și pentru acest scop e institutul reunit în toată țara al D-ruui PALOCZ, medic de spital, specialist, Locuinața dela 1 No-vembre: Budapest, IV, Muzeum-körut Nr. 13. unde pe lângă disorexia cea, mai strictă, primește ori-cine (atât bărbații cât și femeile) deslușiri asupra vieții sexuale, unde sângele și suourile trupești ale bolnavului se curăță, nervii i-se în-lăresc, tot organismul i-se eliberază de materiile de bolă, onnurile sufletesti i-se liniștesc.

Fără conturbare ocupațiunilor și în-ose dr. PALOCZ vindec deja de ani de zile rapede și radical cu metoda lui propriu de vindecare, chiar și oazurile cele mai neglese, ranele sifitice, boalele de feve bășică, nervi și șira spinărei, începul și ce confuzie a minții, urmările onaniteirii ble sifilisului, erecțiunile de spaimă, slă-direa puterei bărbătești (impotența), vătă-măturil, boalele de sânge, de piele și toate boalele organelor sexuale femești. Pentru femei e sală de așteptare separată și eșire separată. În ceea-ce privește cura, depărțarea nu este piedecă, căci dacă cine-va, din ori-ce cauză, n'ar putea venia în persoană, atunci cu plăcere i-se va da rospuns amănunțit foarte discret prin scriisare (în epistolă e de ajuns a se înlătura numai marca de răspuns). Limba română se vorbește perfect. După încheierea curei epistolele se ard, ori la corință se retrimit fie căruia. Institutul se îngrijește și de medicamente speciale. Vizitele se primesc începând dela 10 ore a. m. până la 5 ore p. m., (Dumneca până la 12 ore a. m.).

Adresa: Dr. PALOCZ, medic de spital specialist, esta, Budap VI., Rákóczy-ut.

„Sălăgiana“

institut de credit și economii, societate pe acții în ZSIBÓ.

Convocare.

Domnii acționari ai institutului de credit și economii „SĂLĂGIANA“, societate pe acții în Zsibó în sensul §. 19 din statute se invită la

a XIII-a Adunare generală ordinară,

care se va ține în Jibou în 20 Februarie 1911 st. n. la 9 oare a. m. în localul institutului, pe lângă următoarea

Ordine de zi:

1. Constituirea biroului conform §. 25 din statute.
2. Raportul anual al direcțiunii, raportul anual al comitetului de supraveghiere, stabilirea bilanțului pe anul 1910 și votarea absolutului pentru direcțiune și comitet.
3. Impărțirea profitului curat.
4. Decidere referitoare la urcarea capitalului social și dispoziții referitoare la schimbarea statutelor.
5. Alegerea a cinci membri în comitetul de supraveghiere cu mandat de 3 ani.
6. Fixarea prețului marcelor de prezență
7. Propuneri conform §. 32 din statute.

Domnii acționari, cari doresc a lua parte la această adunare generală în persoană sau prin plenipotențiat sunt rugați ca în sensul §-lui 22 din statute să-și depună acțiunile la cassa institutului nostru sau a altui institut românesc, care e membru la Solidaritatea până în 19 Februarie 1911. — Despre depozitarea la alte institute — pe lângă trimiterea actului de depozitare — e de încunoștiințat biroul institutului nostru cel mai puțin cu 24 oare înainte de adunarea generală.

Jibou, din ședința plenară mixtă, ținută în 23 Ianuarie 1911.

DIRECȚIUNEA.

Bilanț cu 31 Decembre 1910.

ACTIVA		Coroane	fil.	PASIVA		Coroane	fil.
Cassa în numărar		13107	77	Capital social		200000	—
Bon la bănci		3099	57	Fond de rezervă*)	93724 22		
Cambii escontate, cambii de bancă, ...	458700 40			Fond special de rezervă	2388 51	96112	73
cambii cu acoperire ipotecară	700079 —	1158779	40	Fond de penziuni		22870	92
Imprumuturi ipotecare		275622	67	Cuota filantropică neridicată		278	11
Efecte: acții la diferite bănci, ...	10880 —			Depuneri spre fructificare		716222	78
valori cotate la bursă	47241 —	58121	—	Reescont		444441	—
Realități: casa institutului	37600 —			Depozite de cassă		2279	15
alte realități	666 54	38266	54	Dividendă neridicată		462	—
Proteste		126	—	Deb. la bănci		1164	48
Anticipațiuni		807	51	Interese transitoare		29908	—
Mobiliar	1000 —			Profit curat		35091	29
10% amortizare	100 —	900	—				
		1548830	46			1548830	46

Contul Profit și Pierdere cu 31 Decembre 1910.

DEBIT		Coroane	fil.	CREDIT		Coroane	fil.
Interese: la depuneri	41642 62			Interese:			
la reescont	25703 50	67346	12	la imprumuturi cambiale	94671 79		
Contribuții: directă și comunală	7617 79			la imprumuturi ipotecare	25801 57	120473	36
la interese depuneri	4164 25	11782	04	Venit la realități		1990	—
Spese: curente și de birou	6266 48			Venit la efecte		2211	48
salare	9217 50			Diverse, proviziuni, comisuni etc		9064	59
relut de cuartir	1250 —						
diurne	1132 —	17865	98				
Diferență de curs la efecte		617	—				
Amortizări: din pretenziuni dubii	937 —						
din mobiliar	100 —	1037	—				
Profit curat		35091	29				
		133739	43			133739	43

Jibou, în 31 Decembrie 1910.

Emeric Pop, director executiv.

Samuil Urian m. p., contabil.

Direcțiunea:

George Pop de Băsești, președinte. A. Cosma m. p. Simeon Meciu m. p. Vasile Pop m. p. Ioan Sándor m. p. Vasiliu Mica m. p.
Mihail Pop m. p. Dr. Ladislau Gyurko m. p. Teofil Dragomir m. p.

Subsemnatul comitet am examinat conturile prezente și le-am aflat exacte.

Zsibó, la 23 Ianuarie 1911.

Comitetul de supraveghiere:

Dr. Alexandru Gheție m. p. Florian Cocian m. p., președinte. Teodor Bohățiel m. p. Dominic Rațiu m. p. Clemente Pop m. p.

Cea mai ideală acoperire a podelelor cu metru, așezate cu lucrători experți li-
ferează cu prețuri foarte ieftine.

LINOLEUM

neted și fiorilta de ori și ce lățime
Filiala noastră „**WARENHAUS**” țargu
Grăului Nr. 9. Telefon 52.

Preliminar și Mostre gratis și franco trimite gratis și franco Magazinul principal Em. Mayer et Cie. Esecutări de lucrări mai mari se pot vedea
în localitățile Institutului de păstrare (**Sparcassa**) și și în biroul băncilor: „Creditbank” Mihalovits et Nussbächer precum și în prăvăliile
nou aranjate al firmei **I. L. & A. Hesshaimer.**

A v i z !

Toți acei domni, cari reflectează a fi aplicați de
secretari cercuali

la „Asociația Esehiană de ajutorare reciprocă”, sunt ru-
gați ași împărtăși adresa și împrejurările private, cât de
curând la direcțiunea pentru Ungaria: Temesvár, belváros,
Hunyadi utca 4.

— A v i z ! —

Subscrișii aducem la cunoștința Onoratului public ro-
mânesc din Brașov și dela sate, cumcă după o praxă îndelun-
gată ca **conducători de clădiri de zidărie**, frecventând totodată
și școala de industrie de stat, ne-am decis a lua asupra-ne:

Planuri preliminare de clădiri de ori - ce soiuri

ce cad în bransa zidăriei. Primim **orice fel de zidărie,**
reparaturi în ma.e și mic. Ori-ce clădire sau reparație se
face sub conducerea noastră proprie, despre care garantăm.

**Pentru înlesnire stăm la dis-
poziția onor. public de a ne
aviza prin o carte poștală.**

Rugând onor. public românesc a ne oferi binevoitorul
sau sprijin, semnăm

Noian și Tampa
măestrii zidari

Brașov, Strada Sătel Nr. 48/c.

Singurul institut de asigurare ardelean

„TRANSSYLVANIA”,

Strada Cisnădiei 5. SIBIU. (edificiile proprii.)

recomandă

Asigurări împotriva focului

pentru **edificii, recolte, mașini, mobile** etc. pe lângă
premiu recunoscute de cele mai ieftine, și în cele mai favora-
bile condiții, cum și

Asigurări asupra vieții

(pentru învățători și preoți români gr-on. și gr-cat. dela așe-
zămintele confesionale cu avantajii deosebite), pe cazul morții
și cu **termin fix** cu platire simplă sau dublă a capitalului;
asigurări de zestre (copii), pentru **serviciul militar**, și asigu-
rări pe spese de înmormântare, mai departe asigurări de acci-
dente corporale, contra **infracției** (furt prin spargere și asigu-
rări de pagube la apeducte.)

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea an. 1909 K. 4.831,168

Capitale asigurate pe viață achitate . . . . . K. 4.571.035,3.

Starea asigurărilor de foc cu sfârșitul anului 1909 . . . K. 112.045'419—

Starea asigurărilor de viață cu sfârșitul anului 1909 . K. 10.847,132—

Fonduri de întemeiere și de rezervă . . . . . K. 2.309.387—

Prospecte în combinațiile cele mai variate se trimit și se dau gratuit
orice informații în birou: la Direcțiunea, strada Cisnădiei Nr 5 și
la toate agenturile.

Persoane vărsate în Acuisiții, cari au legături bune, se primesc în serviciul institutului
în condiții favorabile.

Recomandăm cetitorilor ziarului nostru, Magazinul de haine
și Confecțiuni de dame

I. ASCHER

Brașov, Strada Inului Nr. 26.

unde pot cumpăra de superioritate constatată
haine pentru bărbați, băeți și copii, asemenea
și pentru dame și fetițe: **Jachete, Costume de
dame, Foi, Hațur, Bluz, Jupoaie** etc.

Bogat asortiment de blănuri pentru călătorii,
pentru oraș, **Sacco scurte blănite**, precum și
mantale pentru Dame cu căptușală de blană.

**Comande cu posta se efectuează complet
cu rambursă.**

Când se comandă, notați lățimea peptului, co-
loarea stofii și cam cu ce preț.

1148,7—100

Pentru ce nu convine se dau banii îndărăt.

Anunț de licitație.

În 20 și 21 Febr. st. n 1911 se
vor vinde cu licitație **obiectele** ce sau
amanetat din 7 Nov. 1909 până in-
clude în 15 Ian. 1910 și anume:
sub numărul 15068—1910 până inclu-
sive cu Nr. 706—1910, al căror
termiu a expirat și nu s'au rescum-
părat.

Licitatia va avea loc în localul
Casei de zălog, dela 8 oare până
la 11 oare a. m. și în cas de lipsă
dela 2 până la 4 oare p. m.

Obiectele, cari se vor vinde, sunt:
**Giuvaericele, Clasornice de aur și ar-
gint și alie scute de armă, Cioale,
Cositor, flanele, haine bărbătești și fe-
meiesci, Cisme, Ghete și altele.**

Vânzarea se face în bani gata.
Rescumpărarea sau încrea ama-
netelor se poate face numai cu o zi
înainte de licitație.

În ziua vânzării cu licitație nu
se permite nici într'un chip a pre-
lungi amanetarea.

Brassó, 26 Ian. 1910.

1—3. Oficiul casei de amanetare din Brașov.

Nr. 1020/911

Publicațiune.

Rececați de on. tribunal regese
din Brașov, aducem la cunoștința on.
public, ca on. tribunal în chestia co-
masării din Poiană a emis următo-
rea rezoluțiune:

Magistratul orașenesc,

Sz. 8623/1910 polg.

Végzés.

Brassó város (Poiana határrész)
részleges tagosítási ügyben a kir.

törvényszék Schmidt György mérnök
munkó főbíró által 8623/900.
polg. szám alatt beadott a tenebb
a felzetben jelzett kérelem tárgyá-
ban az érdekelt felek meghallgatá-
sára tárgyalási határnapul az 1911
évi január hó 31-ik napjának déle-
lőtti 8 órájáig Brassóban a kir. törv.
széknél az igazság ügyi palota II.
emelet 109 számú termében ezenel
kitűzi az összes érdekelt feleket
illetve képviselőiket a jelen végzés
közbesítési illetve a Brassó vár-
területén és az azzal szomszédos
községben hozott módon leendő
közhirretétele utján megidézi és pe-
dig az 500/1908 J. M. számú eljá-
rasi utasítás 24 §-a értelmében azzal
a figyelmeztetéssel, hogy a szabály-
szerű n megidézett felek elmaradása
a kitűzött tárgyalás megtartását a-
kadhályozni nem fogja.

A tenebb kitűzött tárgyalást
Ábráham István eljáró kir. tszéki.
bíró fogja vezetni.

A brassói kir. törvényszéknek
1910. évi November hó 22-én tar-
tott üléséből.

Wittich s. k. Libisch s. k.
elnök jegyző

Asigurare!

O bancă de asigurare populară
caută **achisitori** capabili pe lângă sa-
lar fix și proviziune. Pentru înce-
tori neversati în afacere retribuți
după calificatiune. Oferte cu refe-
rențe și copii de atestate să se tri-
mită sub cifre „POPULAR” la ad-
ministratiunea acestei foi. 915,1—4.